

**Міністерство охорони здоров'я України
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять
для студентів**

Навчальна дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)»

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація»

Кафедра мовної підготовки

Київ 2023

Розробник: к. філол.н., доц. Т. О. Шевель

Затверджено на засіданні кафедри мовної підготовки
(Протокол №1 від «28» серпня 2023 року)

Затверджено на засіданні циклової методичної комісії з суспільно-
лінгвістичних дисциплін
(Протокол № 1 від «30» серпня 2023 року)

Тема заняття 1. Фахова мова медицини. Особливості спілкування у сфері професійної діяльності фармацевта. Комунікативна тема «Медицина і суспільство»

Компетентності:

1. Здатність до професійного мислення на підставі аналізу та синтезу знань у проєкції системно-ціннісного контексту їх осмислення.
2. Здатність застосовувати набуті навички фахового спілкування фармацевта у практичних ситуаціях, визначених особливостями галузі знань «Охорона здоров'я».
3. Здатність встановлювати психологічний контакт із пацієнтом із урахуванням особливостей мовленнєвого етикету медичного працівника.
4. Здатність враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної і психологічної реабілітації з урахуванням наявних системно-ціннісних орієнтирів культури та медико-гігієнічних знань того суспільства, членом якого є пацієнт.
5. Здатність до практичного використання деонтологічних норм роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень у царині медицини. Розуміння культури мовлення медичного працівника як невід'ємної частини лікарської деонтології.
6. Здатність до адекватної оцінки впливу соціально-економічних та системно-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому.
7. Здатність застосовувати комунікативні знання, уміння, навички, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки.
8. Здатність успішно вирішувати завдання ділової комунікації в професійній сфері.

Мета: сформувати розуміння сучасної української мови як засобу професійної комунікації; отримати системні знання про фахову мову медицини; вивчити особливості спілкування у професійній лікарській діяльності; засвоїти основні мовні аспекти ведення фахового діалогу фармацевта.

Обладнання: Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. К.: «Фенікс», 2023, мультимедійна дошка, комп'ютер із доступом до мережі Інтернет, словники.

План та організаційна структура заняття

1. Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування.
 - 1.1. Мова і мовлення.
 - 1.2. Фахова мова як особливий функціональний різновид літературної мови.
2. Правописний аспект фахової мови.
3. Комунікативна тема «Медицина і суспільство».

Питання для самопідготовки до практичного заняття

1. Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування.
 - 1.1. Культура професійного мовлення медичного працівника.
 - 1.2. Орфоепія і культура усного мовлення.
2. Особливості сучасної орфографії.

3. Функції фахової мови фармацевта.

4. Літературна мова. Її ознаки. Мовна норма. Типи мовних норм.

Завдання для самостійної роботи студентів

1. Заповніть таблицю, доповнивши назви функцій мови згідно з їхніми характеристиками.

№ з/п	Мова	Функція
1.	Є універсальним засобом вираження внутрішнього світу людини	
2.	Є своєрідним засобом пізнання навколишнього світу	
3.	Є найважливішим засобом спілкування людей	
4.	Є ідентифікатором національно-естетичних, соціальних, культурних, духовних, вікових та інших параметрів	
5.	Є словесним утіленням думок людини, формою мислення	
6.	Є джерелом культури, знаряддям і водночас матеріалом створення культурних цінностей	
7.	Є знаряддям називання, «омовлення» світу: предметів, процесів, якостей, понять ознак тощо	

2. Укладіть зв'язне висловлювання, використовуючи мовні одиниці. працювати за спеціальністю, відповідно до обраного фаху, згідно з обраним фахом, стосовно обраного фаху; рівень професійної компетенції, рівень культури, рівень професійної культури.

3. Поставте наголоси у словах. Перевірте себе за словником.

Амнезія, ветеринарія, залоза, зворушити, витрата, ознака, разом, медикамент, кишка, рентгенографія, корисний, черговий, одинадцять, новина, сантиметр, сеча, кілометр, листопад, урочистий, множина, оцінка, предмет, течія, фармація, каталог, ім'я.

4. Прочитайте фрагмент тексту І. Пестун та З. Мнушко «Огляд сучасних тенденцій професійної діяльності провізорів (фармацевтів)». Утворіть на його основі діалог.

Аптекарі здавна присутні в індустрії здоров'я, от тільки в різні часи змінювалися їх функції. Якщо ще донедавна ліки здебільшого готувалися безпосередньо в аптеці, то зараз більшість етапів приготування сучасних ліків зазнала модернізації і автоматизації. Останнім часом у світі відбулася зміна парадигми фармацевтичної практики від «продукт-орієнтованої» до «пацієнторієнтованої». Фармацевтичну допомогу стали розглядати як продовження медичної, зросла роль фармацевта в амбулаторній практиці, де пацієнт знаходиться в більш доступному, ніж до фармацевта, контакті.

Фармацевт сприймається як експерт у галузі лікування різних хвороб і використанні ліків, довірче джерело інформації і практичних порад. У розвинених країнах статус фармацевтів зростає у зв'язку з поступом у фармакології, об'єктивними демографічними тенденціями (збільшення тривалості життя, старіння населення, зростання чисельності хронічних захворювань та захворювань, пов'язаних із способом життя, що значно впливає на необхідність стримування витрат на здоров'я). На думку експертів, професійна незалежність є важливою з погляду розвитку професії. Вона сприяє довірі пацієнтів, суспільному визнанню і підвищенню соціального статусу професії фармацевта. У Великобританії з середини 2000-их років фармацевтам надали можливість отримувати права незалежних фахівців, які призначають ліки. Основні послуги в аптеках – відпуск препаратів, поводження з відходами, пропаганда здорового способу життя, спрямування пацієнтів до інших спеціалістів охорони здоров'я, підтримка при самолікуванні і клінічне ведення. У США до обов'язків фармацевтів входить продаж або приготування ліків, консультування пацієнтів про способи прийому ліків рецептурного і безрецептурного відпуску, а також інформування пацієнтів із загальних питань здоров'я: дієт, фізичних навантажень, боротьби зі стресом. Багато фармацевтів надають додаткові медичні послуги: роблять щеплення проти грипу, уколи, біохімічні аналізи. В Іспанії фармацевти, крім загальноприйнятих функцій, можуть самі встановити діагноз і призначити курс лікування. До обов'язків аптекарів входить утилізація невикористаних лікарських засобів. У Франції існує єдина комп'ютерна система, що полегшує взаємодію лікар – пацієнт – фармацевт. У програмі міститься вся інформація про пацієнта: вік, історія всіх хвороб, ліки, які приймає, схильність до алергії, координати фармацевта тощо (З журналу).

5. Замість крапок напишіть пропущені літери, поясніть написання.

Амб...ційний, в...дужувати, вис...пний, ді...гн...стичний, диспанс...ризація, докум...нтація, зап...льний, ем...ційний, інфант...лізм, к...шковий, малогом...лковий, пері...дичний, прогр...сувати, с...нливість, ф...льдшерсько-акуш...рський, хв...роба.

6. Від поданих слів утворіть форму множини та поставте наголос.

Автор, корпус, округ, паспорт, пояс, ректор, директор, професор, редактор, кишка, навчати, видужати, дихати, поєднати, викладач.

7. Замість крапок напишіть, де треба, м'який знак; мотивуйте написання.

Обстежен...ня показало, стаціонар..., обстежен... не було, білесен...кий халат, «швидка» загал...мувала, кров'яні тіл...ця, грип..., легеневі міхур...ці, анал...гін, термометр..., грам..., голівон...ка, шприц..., ас...фіксія, ас...цит, безсон...ня, лікар...с...кий, емул...сія, моч...ка, лікот..., кір..., кін...цівка, кист..., кал...цій, викиден..., біл..., лікарн...яне ліжко, хребец..., хворому бояз...ко, мікроб..., мігрєн...

8. Прокоментуйте основні вимоги до мовлення: змістовність, послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність.

9. Перепишіть слова, вставляючи, де треба, апостроф, поясніть написання.

Б..юджет, б..юрократичний, об..єкт, дит..ясла, Лук..янівка, подвір..я, бур..ячиння, цв..ях, без..ядерний, м..який, в..юнитися, торф..яник, св...ятковий, брукв..яний, тьм..яно, гар..яче, від..їхати, Св..ятослав, напів..яскравий, двох..ярусний, сер..йозний, комп..ютер, Григор..єв, ін...екція, Х..юстон, пів..ящика, під..йом, пів..ясена, роз..яснення, Руж..є, Мар..їн, Монтеск..є, від..ємний, міжгір..я, пор..ядок, любов..ю, м..ята, з..економити, р..юкзак, б..язь, медв..яний, роз..ятрений, розіб..єш, Б..юкенен, Ш..єр, Г..ята, арф..ярка, здоров..я, мад..яр.

10. Запишіть слова у дві колонки: 1) з апострофом; 2) без апострофа.

Без..язикий, цв..ях, духм..яний, черв..як, Лук..ян, Себаст..ян, роз..їзд, пір..я, б..язь, , св..ято, над..яр..я, торф..яний, моркв..яний, медв..яний, реп..ях, арф..яр, з..економити, сер..йозний, від..їзд, п..ятсот, з..ясовано, бур..ян, з..ятрений, під..яр..я, за озер..я, Григор..єв, Багр..яний, об..їсти.

11. Виконайте тестове завдання.

Яке твердження є помилковим?

- а) літературна мова має дві форми вживання: писемну та усну;
- б) норми літературної мови — це вища форма вияву національної мови, відшліфована форма загальнонародної мови;
- в) національна мова — це загальнонародна українська мова, що охоплює літературну мову та діалекти;
- г) зачинателем нової української літературної мови був І. П. Котляревський.

12. Визначте стиль тексту. Відредагуйте та запишіть поданий текст. Які норми порушено?

Користувачі сучасних гаджетів можуть робити пошук і онлайн-резервацію товарів у мережі аптек «Мамина турбота» з любого мобільного пристрою! У сучасному світі все відбувається онлайн. Пошук товарів для здоров'я і краси в інтернеті – не виключення. А використання з цією метою мобільного додатку «Мережа аптек «Мамина турбота» дозволяє ще й суттєво економити час і гроші. Мобільний додаток «Мережа аптек «Мамина турбота» доступний для користувачів мобільних пристроїв усіх операційних систем – iOS, Android, Windows - і забезпечує наступні зручності: 1) швидкий пошук ліків та аптечних товарів у вашому місці; 2) перевірка наявності в аптеках вашого міста потрібної продукції у режимі реального часу; 3) перегляд цін і пошук самої нижчої ціни; 4) відображення міста знаходження аптек на картах Google, прокладання оптимального маршрута; 5) можливість зарезервувати потрібну продукцію у обраній аптеці онлайн (щоб невдовзі забрати готове замовлення поза чергою); 6) перегляд історії закупівель і бонусних балів за Карткою клієнта «Мамина турбота». Приємно, що цей спосіб пошуку інформації та резервації товарів аптечного асортимента в аптеках «Мамина турбота» подобається нашим клієнтам - про це свідчить кількість скачувань додатка, яка сягнула уже біля 10 000!

13. Укладіть рекламний текст публіцистичного стилю з порадами для пацієнтів найкращої аптеки (на вибір). У чому полягає своєрідність вказаного жанру мовлення?

Рекомендована література

Основна

1. Єщенко Т. А. Фахове мовлення фармацевта: [практикум]. Львів: ЛНМУ, 2023.
2. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.1. К.: «Фенікс», 2023.
3. Литвиненко Н.П., Місник Н.В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч. 2. К.: ПАТ «Фенікс», 2023.
4. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Фахова мова медика: Навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. К., 2012.
5. Литвиненко Н. П. Український медичний дискурс. Харків, 2012.
6. Місник Н. В. Формування української медико-клінічної термінології. К., 2014.
7. Українська мова (за професійним спрямуванням) / С. М. Луцак, Н. П. Литвиненко, О. Д. Турган та ін. ; за ред. С. М. Луцак. – К. : ВСВ "Медицина", 2017.
8. Фармацевтична енциклопедія / Гол. ред. ради та автор передмови В. П. Черних; Національний фармацевтичний університет України. Київ: МОРІОН, 2022.
9. Фахова мова фармацевта: базовий підруч. для студентів вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів.) IV рівня акредитації / Є.І. Світлична, А.А.Берестова, О.О.Тележкіна.— 2-ге вид., випр. та допов. Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2017.
10. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.prapopys-2019.pdf>

Додаткова

1. Шутак Л. Б., Ткач А. В., Навчук Г. В. Культура професійного спілкування: контрольні вправи і тестові завдання: навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої медичної освіти України, 2 вид., доповн. і переробл. Чернівці, 2019.
2. Омельковець Р. С. Українська мова за професійним спрямуванням: Матеріали до вивчення курсу для студентів медичного факультету. Луцьк, 2020.

Тема заняття 2. «Стильові особливості професійного медичного мовлення. Комунікативна тема «Лікувальний заклад».

Компетентності:

1. Здатність до професійного мислення на підставі аналізу та синтезу знань в проєкції системо-ціннісного контексту їх осмислення.
2. Здатність застосовувати набуті навички фахового спілкування в практичних ситуаціях, визначених особливостями галузі знань – Охорона здоров'я.
3. Здатність встановити психологічний контакт з пацієнтом з урахуванням особливостей мовленнєвого етикету медичного працівника.
4. Здатність враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної і психологічної реабілітації з урахуванням наявних системо-ціннісних орієнтирів культури та медико-гігієнічних знань того суспільства, членом якого є пацієнт.
5. Здатність до практичного використання деонтологічних норм роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень в царині медицини. Розуміння культури мовлення медичного працівника як невід'ємної частини лікарської деонтології.
6. Здатність до адекватної оцінки впливу соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому.

Мета: сформувати знання про особливості мовних стилів та розуміння взаємодії функціональних стилів мови у сфері професійного мовлення фармацевта, навчити розрізняти види документів та правильно їх оформляти; засвоїти особливості діловодства в медичній сфері; розмежувати види наукового медичного тексту.

Обладнання: Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. К.: «Фенікс», 2023, мультимедійна дошка, комп'ютер із доступом до мережі Інтернет, словники.

План та організаційна структура заняття

1. Взаємодія функціональних стилів мови у сфері професійного мовлення.
2. Писемне ділове мовлення лікаря.
 - 2.1. Основні ознаки офіційно-ділового стилю.
 - 2.2. Види документів та правила їх оформлення.
 - 2.3. Основні реквізити ділових паперів.
 - 2.4. Особливості діловодства в медичній сфері.
 - 2.5. Науковий стиль. Види наукового медичного тексту.
3. Комунікативна тема «Лікувальний заклад».

Питання для самопідготовки до практичного заняття

1. Стилi мови:
 - 1) основні ознаки офіційно-ділового стилю;
 - 2) взаємодія функціональних стилів мови у сфері професійного мовлення.
2. Писемне ділове мовлення лікаря:

- 1) види документів та правила їх оформлення;
- 2) основні реквізити справочинства. Організаційні документи. Розпорядчі документи. Довідково-інформаційні документи;
- 3) особливості діловодства в медичній сфері.

3. Автобіографія.

4. Науковий стиль. Види наукового медичного тексту.

Завдання для самостійної роботи студентів

1. Доповніть речення. Зверніть увагу на своєрідність формулювання думок у науковому стилі.

1. У першому розділі дисертації йдеться (про що?) ...
2. У фармакології розмежовуються поняття (чого і чого?) ...
3. Фармацевтичну енциклопедію підготовлено авторським колективом за науковою редакцією (кого?)...
4. Статтю присвячено актуальній проблемі —
5. Також у монографії висвітлюються такі питання, як...
6. У заключній частині сформульовано принципи (чого?)... і наведено рекомендації, а саме:...
7. У статті підкреслюється (що?) ...
8. Ураховуючи (що?) ..., автор вважає, що...
9. За результатами здійсненого дослідження дійшли висновку: ...
10. У статті висвітлюється складна проблема (чого? для чого?)...
11. На думку авторів, ...
12. Автори наводять переконливі приклади (чого?) ...
13. Поакцентовано увагу на питанні (про що?) ...
14. Автори наводять розроблену й апробовану ними концепцію (чого?)...
15. Зокрема, (ким?) ... досліджено (що?) ...
16. Автори цих наукових розвідок аналізують (що?) ...
17. Також побіжно розв'язуються такі актуальні питання, як (що?)....
18. На особливу увагу заслуговує наукова стаття доктора фармацевтичних наук, професора (кого?) у якій, зокрема, пропонується розв'язання в оригінальний спосіб питання, яке давно є на часі.

2. Продовжіть речення.

1. Реквізити бувають
2. Постійні реквізити друкують ...
3. Змінні реквізити фіксують ...
4. Документ виконує такі функції ...
5. Максимальна кількість реквізитів ...
6. Формуляр –це
7. Бланк - це ...
8. Найважливішою кваліфікаційною ознакою документа є ...
9. Класифікація документів – це ...
10. Текст – це ...
11. Рубрикація – це ...

3. Знайдіть помилки в побудові словосполучень. Запишіть правильні варіанти. Виключний випадок, у відповідності з правилами, заходи по профілактиці, слідує працівники лікарні, згідно закону, по вині керівництва, мова йдеться, пояснююча записка, вищестоящі організації, попадати у скрутне становище, згідно розпорядження, відповідно з постановою, виключення з правил, прийняти участь, повістка денна, дякую вас, вести себе, прийняти заходи, любе питання, згідно наказу.

4. Напишіть характеристику за поданими реквізитами відповідно до правил оформлення. Знайдіть помилки в оформленні характеристики. Відредагуйте текст. Допишіть відсутні відомості.

ХАРАКТЕРИСТИКА

Сидоренко Ірина Миколаївна, яка закінчила школу з золотою медаллю, зарекомендувала себе як студентка із великим потенціалом, бажанням до навчання та засвоєння нових знань. На протязі навчального процесу зауважень та скарг щодо поведінки та виконання навчального навантаження до Сидоренка І.М. з боку викладачів не поступало. Завжди має свою власну думку, ніколи не боїться сказати, як вона рахує. Загалом студентку можна охарактеризувати як старанну з широкими перспективними можливостями. Декан факультету Т. Рибальчук

5. Виправте помилки у тексті привітання з Днем фармацевта.

Привітання з Днем фармацевтичного працівника

Від імені працівників [назва організації] щиросердно вітаю вас з Днем фармацевтичного працівника! Бажаю всім, хто присвятив своє життя служінню ідеалам добра та людяності, невичерпності сил і завзяття, творчої наснаги у вашій важливій праці. Нехай щастям і любов'ю наповнюється кожен день вашого життя, а праця на благо людей приносить задоволення і радість. Нових ідей і перемог, надійних партнерів і вірних друзів, процвітання, удачі і добробуту вам і вашим родинам!

6. Складіть автобіографію, враховуючи подану нижче інформацію.

Автобіографія – це документ, у якому особа повідомляє головні факти власної біографії. У тексті цього документа потрібно вказати:

- прізвище, ім'я, по батькові,
- дату та місце народження,
- перелік усіх навчальних закладів, у яких довелося вчитися,
- повний перелік місць роботи і назви посад у хронологічному порядку,
- відомості про громадську роботу,
- короткі відомості про склад сім'ї (назвати найближчих родичів і вказати рік їх народження, місце роботи, посаду),
- домашню адресу.

Реквізити автобіографії такі:

1. Назва виду документа.
2. Текст.
3. Дата написання.
4. Підпис.

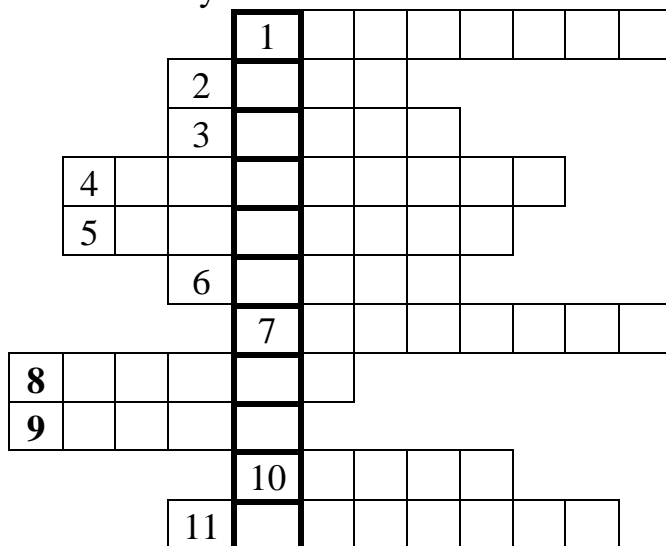
Кожне повідомлення пишеться з абзацу.

7. Доберіть і запишіть слова, що відповідають поданим дефініціям:

- 1) лікувально-профілактичний заклад, призначений для надання позалікарняної допомоги; виник у Франції в XVI ст. як пересувний військово-медичний заклад;
- 2) лікувально-профілактична установа, призначена для профілактичного та цільового обстеження населення;
- 3) медичний заклад (як правило, військовий) для стаціонарного лікування хворих та поранених;
- 4) лікувально-профілактичний заклад, який надає населенню стаціонарну медичну допомогу;
- 5) комплексна медична установа, що здійснює позалікарняне лікувально-профілактичне обслуговування населення.

8. Розгадайте кросворд.

По горизонталі: 1. Матеріальний об'єкт, що містить у зафіксованому вигляді інформацію, оформлений у заведеному порядку і має відповідно до чинного законодавства юридичну силу. 2. Позначка, зроблена службовою особою на документі, що свідчить про його вірогідність або надає йому юридичної сили. 3. Стандартна форма документа, що заповнюється окремо конкретними даними. 4. Напис службової особи на документі, що являє собою коротке рішення з приводу викладених у цьому документі питань. 5. Необхідний елемент документа. 6. Точне відтворення оригіналу. 7. Другий примірник документа, виданий у зв'язку з втратою оригіналу. 8. Точна вказівка місця проживання чи перебування кого-небудь або місцезнаходження чого-небудь, складена за певною формою. 9. Основний реквізит документа. 10. Відтворення частини документа. 11. Сукупність реквізитів, розташованих у певній послідовності на бланку.

Ключ: Якщо кросворд розгадано правильно, то *по вертикалі* у виділених клітинках має бути назва поняття, що означає *організацію роботи з документами та діяльність щодо створення документів*.

10. Запишіть визначення понять.

Документ, реквізити, формуляр, бланк, діловодство, віза, резолюція, печатка, штамп, рубрикація, дублікат.

11. З'ясуйте, зміст яких понять розкривають запропоновані визначення.

1. Сукупність реквізитів, розташованих у певній послідовності на бланку. 2. Особа, яка відправляє документ. 3. Письмове повідомлення про виконання якоїсь роботи. 4. Документ, у якому особа повідомляє основні факти своєї біографії. 5. Особа (установа), з якою ведеться листування. 6. Документ, у якому за підписами адміністрації дається оцінка ділових та моральних якостей працівника. 7. Позначка, зроблена службовою особою на документі, що свідчить про його вірогідність або надає йому юридичної сили.

12. Складіть заяву відповідно до описаної ситуації.

Ви навчаєтеся на II курсі Національного медичного університету імені О. О. Богомольця спеціальності «Фармація. Промислова фармація» на заочному відділенні. З поважних причин не зможете бути присутнім на екзаменаційній сесії у встановлені терміни, тому хочете здати її достроково. Складіть заяву, з якою Ви звертатиметеся з проханням до декана фармацевтичного факультету.

13. Відредагуйте заяви, запишіть правильний варіант.

Завідуючому СП "Фарма"

Левку М.В. Ситникової Марії Іллівни,
випускниці ЖБФК, 2021 року.

Заява

Прошу взяти мене на роботу фармацевтом на повну ставку з 18.10.2023 року.

12.10.2023

Підпис

Декану факультету фармації

Тетруку П.Г.

від студента I курсу

Петренко Василя Олександровича

Заява.

Прошу вас дозволити мені здачу сесії без здачі заліків із наступних дисциплін: вищої математики, української мови (за професійним спрямуванням).

15.03.22

Підпис

14. Складіть оголошення.

– про виставку-продаж гомеопатичних препаратів, яку проводить аптечна мережа "Хелс " в орендованому приміщенні виставкового залу міського торговельного комплексу;

– про знижку 10 % на лікарські засоби проти грипу (оголошення буде розміщено в торговельному залі аптеки);

- про вакантну посаду фармацевта аптеки (оголошення буде розміщено в обласній медичній газеті; при написанні оголошення врахувати, що потрібен на посаду провізора з досвідом роботи й навиками ведення ділових переговорів, вільним володінням англійською мовою);
- про втрачені документи: паспорт, водійські права, свідоцтво про шлюб (оголошення буде розміщено на міській дошці оголошень).

15. Мовний стиль – це:

- а) сукупність мовних засобів вираження, зумовлених змістом і метою висловлювання;
- б) сукупність загальноприйнятих правил реалізації мовної системи, що закріплюються в процесі суспільної комунікації;
- в) найважливіший, універсальний засіб спілкування, організації та координації всіх видів суспільної діяльності.

Рекомендована література

Основна

1. Єщенко Т. А. Фахове мовлення фармацевта: [практикум] / Єщенко Т. А. Львів: ЛНМУ, 2023.
2. Єщенко Т. А. Фахове мовлення лікаря: [вправи і завдання для самостійної роботи студентів] / Єщенко Т. А. Львів: ЛНМУ, 2023.
3. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.1. К.: Фенікс», 2021
4. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.2. К.: Фенікс», 2021.
5. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Фахова мова медика: Навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. К., 2012.
6. Литвиненко Н. П. Український медичний дискурс. Харків, 2012.
7. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Медицина в термінах і визначеннях: Навчально-довідкове видання. К., 2015.
8. Українська мова (за професійним спрямуванням) / С. М. Луцак, Н. П. Литвиненко, О. Д. Турган та ін. ; за ред. С. М. Луцак. К.: ВСВ "Медицина", 2017. – С.210-300.
9. Український правопис.- Київ: Наукова думка, 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf>.
10. Фармацевтична енциклопедія / Гол. ред. ради та автор передмови В. П. Черних; Національний фармацевтичний університет України. Київ: МОРІОН, 2022.
11. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: [підручник, за програмою МОН]. 5-те видання / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. Київ: Алерта, 2022.

Додаткова

1. Шутак Л. Б., Ткач А. В., Навчук Г. В. Культура професійного спілкування: контрольні вправи і тестові завдання: навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої медичної освіти України, 2 вид., доповн. і переробл. Чернівці, 2019.
2. Омельковець Р. С. Українська мова за професійним спрямуванням: Матеріали до вивчення курсу для студентів медичного факультету. Луцьк, 2020.

Тема заняття 3. Лексичний аспект фахової мови медика. Українська медична терміносистема. Іншомовні слова у складі термінології. Комунікативна тема «Поліклініка. Візит до дільничного лікаря»

Компетентності:

1. Здатність до професійного мислення на підставі аналізу та синтезу знань в проєкції системо-ціннісного контексту їх осмислення.
2. Здатність застосовувати набуті навички фахового спілкування в практичних ситуаціях, визначених особливостями галузі знань – Охорона здоров'я.
3. Здатність встановити психологічний контакт з пацієнтом з урахуванням особливостей мовленнєвого етикету медичного працівника.
4. Здатність враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної і психологічної реабілітації з урахуванням наявних системо-ціннісних орієнтирів культури та медико-гігієнічних знань того суспільства, членом якого є пацієнт.
5. Здатність до практичного використання деонтологічних норм роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень в царині медицини. Розуміння культури мовлення медичного працівника як невід'ємної частини лікарської деонтології.
6. Здатність до адекватної оцінки впливу соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому.

Мета: сформувати розуміння лексичної специфіки медичного тексту; знати про складність передавання запозиченої лексики українською мовою та специфіку запозичених слів у фаховій мові фармацевта; засвоїти основні сталі звороти у медичному мовленні; дати знання про джерела збагачення термінологічної системи.

Обладнання: Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. К.: «Фенікс», 2023, мультимедійна дошка, комп'ютер із доступом до мережі Інтернет, словники.

План та організаційна структура заняття

1. Лексичні особливості медичного тексту.
2. Українська медична термінологія.
3. Правопис іншомовних слів.
4. Комунікативна тема «Поліклініка. Візит до дільничного лікаря».

Питання для самопідготовки до практичного заняття

1. Лексичні особливості медичного тексту.
2. Українська медична термінологія:
 - 1) проблеми передавання запозиченої лексики українською мовою;
 - 2) особливості запозичених слів у фаховій мові медика.
3. Правопис іншомовних слів. Орфографічні норми написання іншомовних слів українською мовою за чинним «Правописом».
4. Типи фразеологічних одиниць. Сталі звороти в медичному мовленні.
5. Комунікативна тема «Поліклініка. Візит до дільничного лікаря».

Завдання для самостійної роботи студентів

1. Ознайомтеся зі складом фармацевтичних термінів. До кожної групи доберіть по одному прикладу.

До складу фармацевтичних термінів входять:

а) фармакологічна номенклатура (аналептики, анальгетики, антисептики, спазмолітики, жовчогінні, протизаплідні); номенклатурні найменування лікарських препаратів (аспірин, диплацин, ністатин); стандартні рецептурні формулювання (візьми, змішай, познач);

б) фармакогностична термінологія: назви рослинної сировини та продуктів їхнього первинного оброблення (листя кропиви, корінь солодки, квітки ромашки, плоди шипшини, насіння кропу, трава чистотілу); назви тваринної сировини та продуктів їхнього первинного оброблення (жир свинячий очищений, бджолина отрута, прополіс, зміїна отрута); термінологія фармацевтичної хімії (натрієва сіль, йодидна кислота, доксорубіцину гідрохлорид);

в) технологічна термінологія: назви форм ліків (емульсія, настоянка, відвар, збір, порошок, пудра, суспензія); назви виробничих та аптечних процесів та операцій (дистиляція, екстракція, хроматографія, сублімація); назви галенових препаратів (калефлон, ерготал, ергогаміну гідротартрат, ергометрину малеат).

Залучені терміни: 1) міжгалузеві (закон, будова, центр, система, спостереження); 2) загальнотехнічні (формула, об'єм, коефіцієнт, максимум); 3) терміни інших наук: медицини (гепатит вірусний, екзогенна гіпоксія, язикова анестезія); механіки (статика, кінематика, потужність, амплітуда); фізики (випромінювання, температура, енергія, сублімація); математики (диференціювання, інтеграл, константа, рівняння); хімії (каталізатор, кислота, молярність, луг); біології (ендоцитоз, фенотип, лізосома, глікокалікс); ботаніки (корінь, брунька, плід, насінина, родина айстрові, родина кропивних); економіки (ненормований робочий день, обігові кошти, обсяг виробництва, платіжне доручення, дисциплінарна відповідальність).

2. Згрупуйте подані нижче терміни за походженням.

- 1) медичні терміни латинського походження;
- 2) медичні терміни грецького походження;
- 3) терміни англійського походження;
- 4) медичні терміни французького походження;
- 5) медичні терміни німецького походження;
- 6) медичні терміни італійського походження.

Гайморит, дальтонізм, блокада, стрес; бюлетень, грип, бандаж, зонд, буж, шок; бор, шприц, клапан, шпатель, бюгель; анемія, артерія, бактерія, гормон, діабет, мікроб, травма; інфлюєнца, скарлатина, пелагра; ботулізм, вакцина, вірус, галюцинація.

3. Подані терміни згрупуйте у дві колонки: перша – загальнонаукові; друга – галузеві.

Нафтизин, гіпотеза, аналог, кисень, палеоліт, чинник, кореляція, пухлина, аргуменет, точка, еквівалент, конвеєр, прогресувати, проміжок, ангіна,

гіпотенуза, гіпотеза, сонет, лимон, експеримент, епідемія, матерія, кредит, синус, проблема, знаменник, глюкоза, скальпель.

4. Доберіть запозичені терміни до питомо українських висловів.

Запалення очеревини, відсутність дихання, м'язова пухлина, бокове викривлення хребта, розширення вен, внутрішня оболонка серця, дихальне горло, сполучна оболонка (ока), запалення слизової оболонки шлунка, переливання крові.

5. Згрупуйте у дві колонки фармацевтичні терміни власне українського походження і запозичені з інших мов.

Мазь, панкреатин, відвар, настоянка, фурункул, присипка, набряк, еліксир, під'язичниця, заногтиця, завушниці млявість, гранула, формальдегід, отруйність, силікат, препарат, бальзам, оболонка, кропив'янка, короста, вогник, воло, полімер, перколяція, нориця, волос, вовчак, пліснявка, лишай, масаж, вдавлювання, перколяція, відстоювання, мікстура, кон'юктива, вливання, драже, непритомність, карбонат, вітерник, інсульт, остуда, простуда, застуда, заїди, проказа, переляк, біполімер, автокланування, ампула, жовтяниця, інфузія, золотуха, багрянець, казеїн, пістряк, канцероген, більмо, червінка.

6. З'ясуйте за допомогою тлумачного словника значення слів. Визначте, до якої категорії лексики вони належать. Складіть речення з усіма можливими значеннями трьох слів на вибір.

Фаланга, моторний, ячмінь, грибок, таз реакція, паличка, назолити, лопатка, бродити.

7. Наведені слова класифікуйте за такими категоріями: терміни, діалектизми, історизми, архаїзми. До архаїзмів наведіть сучасні літературні відповідники.

Гостинець, координація, зріти, кореляція, синус, стенокардія, дифузія, яничари, синтез, голота, рубель, піїт, коц, зигзиця, десниця, утиральник, фармакотерапія, булава, ланіти, чадо, гіпофіз.

8. Замініть запозичені терміни українськими синонімами-відповідниками. Із трьома словами складіть речення (на вибір).

Анестезія, анемія, аномалія, мацерація, екстрений, маніпуляція, тонізувати, ін'єкція, рентабельний, пролонгація, лімітувати, дискусія, імітація, ресурси, гучність, асиміляція, трансформація, аргументувати, дистилювати, лейкемія, паритет, локалізувати, інтенсивність, контрастний, стабільний, екстрагувати, аборт, дегенерація, дезінфекція, дисперсія, діуретичний, експірація, епідемія, лейкоз

9. Перепишіть слова іншомовного походження, вставляючи, де треба, апостроф, поясніть написання.

Миш..як, пан..європейський, кол..є, п..еса, ател..є, вар..єте, Н..ю-Йорк, Рив..єра, В..єтнам, Рейк..явік, П..єр, ал..янс, ф..юзеляж, ф..ючерський, г..юрза, к..янті, Руж..є, О..Кейсі, Жанна д..Арк, інтерв..ю, порт..єра, фокстер..єр, він..єтка, Віл..ям, Н..ютон, інтер..єр, ін..єкція, кар..єра, кон..юнктивіт, кур..йоз, кур..єр, п..юре, б..юлетень, прем..єра, п..єдестал, бар..єр, комп..ютер, ад..ютант.

10. Доберіть і запишіть слова, що відповідають поданим дефініціям.

- форма медичної послуги з метою надання людині необхідної лікарської допомоги;
- відділ у медичній установі, де фіксують візит до лікаря;
- спеціально обладнане приміщення, призначене для спілкування лікаря з пацієнтом;
- порада, вказівка, пропозиція лікаря щодо лікування пацієнта;
- документ у вигляді невеликого контрольного аркуша, що надає право пацієнтові отримати дозвіл на виконання певної лікувальної дії.
(реєстратура, консультація, талон, кабінет, рекомендації)

11. До наведених іншомовних слів доберіть українські відповідники.

Адекватний, апелювати, компенсація, інцидент, прерогатива, пріоритет, рентабельний, реалізація, компроміс, менеджер, претензія.

12. Доберіть до іншомовних слів-термінів українські відповідники:

Зразок: симптом – ознака, абсорбція – поглинання

Баланс, дезінфекція, авітаміноз, інтервал, еквівалентний, анемія, комплекція, пігментація, тонус, фактор, вакуум, ідентичний, адаптація, вакцинація, циркуляція, анулювати, локальний, секреція.

Рекомендована література

Основна

1. Єщенко Т. А. Фахове мовлення фармацевта: [практикум]. Львів: ЛНМУ, 2023.
2. Єщенко Т. А. Фахове мовлення лікаря: [вправи і завдання для самостійної роботи студентів]. Львів: ЛНМУ, 2023.
3. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.1. К.: Фенікс», 2021.
4. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.2. К.: Фенікс», 2021.
5. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Фахова мова медика: Навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. К., 2012.
6. Литвиненко Н. П. Український медичний дискурс. Харків, 2012.
7. Місник Н. В. Формування української медико-клінічної термінології. К., 2014.
8. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Медицина в термінах і визначеннях: Навчально-довідкове видання. К., 2015.
9. Українська мова (за професійним спрямуванням) / С. М. Луцак, Н. П. Литвиненко, О. Д. Турган та ін. К.: ВСВ "Медицина", 2017.
10. Фармацевтична енциклопедія / Гол. ред. ради та автор передмови В. П. Черних; Національний фармацевтичний університет України. Київ: МОРІОН, 2022.
11. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019 [Електронний ресурс].
Режим доступу:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf>

Додаткова

1. Шутак Л. Б., Ткач А. В., Навчук Г. В. Культура професійного спілкування: контрольні вправи і тестові завдання: навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої медичної освіти України, 2 вид., доповн. і переробл. /за ред. А. В. Ткач. Чернівці, 2019.
2. Омельковець Р. С. Українська мова за професійним спрямуванням: Матеріали до вивчення курсу для студентів медичного факультету. Луцьк, 2020.
3. Словник медичних термінів [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://pidruchniki.com/2015082666091/meditsina/slovník_medichnih_terminiv.

4. Тема заняття «Лексико-семантичні відношення в науковій фармацевтичній термінології. Фразеологізми у фаховому мовленні фармацевта. Комунікативна тема «Медична карта хворого».

Компетентності:

1. Здатність до професійного мислення на підставі аналізу та синтезу знань в проекції системо-ціннісного контексту їх осмислення.
2. Здатність застосовувати набуті навички фахового спілкування в практичних ситуаціях, визначених особливостями галузі знань – Охорона здоров'я.
3. Здатність встановити психологічний контакт з пацієнтом з урахуванням особливостей мовленнєвого етикету медичного працівника.
4. Здатність враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної і психологічної реабілітації з урахуванням наявних системо-ціннісних орієнтирів культури та медико-гігієнічних знань того суспільства, членом якого є пацієнт.
5. Здатність до практичного використання деонтологічних норм роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень в царині медицини. Розуміння культури мовлення медичного працівника як невід'ємної частини лікарської деонтології
6. Здатність до адекватної оцінки впливу соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому.

Мета: сформувати розуміння системних явищ у термінології; накреслити лексико-семантичні відношення в науковій термінології; вивчити роль фразеологізмів у фаховому мовленні лікаря; розглянути медичну карту амбулаторного хворого як основний документ поліклініки та амбулаторії.

Обладнання: Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. К.: «Фенікс», 2023, мультимедійна дошка, комп'ютер із доступом до мережі Інтернет, словники.

План та організаційна структура заняття

1. Системні семантичні явища в термінології.
 - 1.1. Антоніми.
 - 1.2. Синоніми.
 - 1.3. Пароніми.
2. Комунікативна тема «Медична карта хворого».

Питання для самопідготовки до практичного заняття

1. Системні семантичні явища в термінології.
2. Фразеологізми у фаховому мовленні.

Завдання для самостійної роботи студентів

1. Поясніть відмінність у значеннях поданих слів. Із чотирма словами-паронімами складіть речення (на вибір).

1. Фармація, фармацевтика; професійний, професіональний; криз, криза; дослід, досвід; лікувати, лічити; череватий, черевний; екстрактовий, екстрактивний;

місто, місце; реєстр, реєстр; рідкий, рідкісний; поверхневий, поверховий; болісний, болючий, больовий; водний, водневий, водяний; психіатричний, психічний, психологічний; гем, гема; хлорид, хлорит; ступінь, степінь; чисельний, численний; активація, активізація; протез, протеза; вигляд, вид; жирний, жировий; нормалізувати, нормувати; хворобливий, хворовитий; консультативний, консультаційний; припис, пропис; їжа, їда; рецепторний рецептурний; пах, пахва; сердечний, сердешний, серцевий; вегетативний, вегетаційний; леткий, летючий; літній, літний; кровний, кров'яний; шкірний, шкіряний; пітний, потовий; ділянка, дільниця; особовий, особистий; ефект, афект; відчуття, почуття; становище, стан; тактовний, тактичний; регресант, регресат; стрес, струс; дистилляційний, дистильований; дипломник, дипломант; чуйний, чулий, чутливий; лікарняний, лікарський, лікувальний; адаптація, адоптація; вмикати, включати; посмішка, усмішка; комплемент, комплімент.

2. Наведіть приклади фразеологізмів про аптеки і фармацевтів. Чи погоджуєтесь ви з висловами, поданими нижче?

1. З аптеками познайомся – з грішми розпрощайся.
2. Аптека і лічить і калічить.
3. Аптека не прибавить віку.
4. Дорогі ліки завжди помагають, коли не хворому, то аптекарєві.
5. Хто здоровий, той ліків не потребує.
6. Хворість аптекаря шука.

3. Поясніть, у якому сучасному значенні вживаються подані нижче фразеологізми. Складіть із ними речення.

1. «У годину по чайній ложці» – вислів походить з напису аптекаря на пляшечках з мікстурами, що регламентував прийом ліків.
2. «Позолотити пігулку» – вислів пов'язаний з тим, що віддавен аптекарі покривали гіркі пігулки солодкою речовиною золотистого кольору, щоб зробити їх більш приємними на смак.
3. «Час – найкращий лікар неминучих лих» – вислів належить давньогрецькому комедіографові Менандру (бл. 342 - бл. 290 до н. е.).
4. «Лікарю, зцілися сам!» – Євангельський вислів (Лука, 4, 23).

4. Перевірте за словником, чи є подані нижче терміни синонімами? Чи бажане явище синонімії у фаховій термінології фармацевта?

Фармацевтиний препарат → лікарський препарат, фармакологічний препарат, хіміко-фармацевтичний препарат, терапевтичний препарат, медикаментозний препарат, лікарський засіб; активний фармацевтичний інгредієнт → активна речовина, діюча речовина, лікарська речовина, лікарська субстанція.

5. Дайте характеристику медичної карти хворого (історії хвороби) як основного медичного документа.

6. Позначте рядок, у якому всі медичні терміни є іншомовними, на позначення понять яких існують власне українські відповідники:

- а) коклюш, виразка, геморої, вакцина, мікстура, лімфоцит;
- б) кардіолог, шприц, дальтонізм, артерія, карієс, офтальмологія;
- в) анемія, симптом, гепатит, апатія, індикатор, генезис;

- г) діагностика, терапія, нежить, електрокардіограма, фактор, циркуляція;
- д) лікування, зіниця, сказ, куприк, правець, молоко.

7. До наведених фразеологізмів доберіть антонімічні та синонімічні фразеологізми.

Верства калебердянська,
тільки душа в тілі,
мов з хреста знятий,
очей не показувати,
попасти чорту в зуби.

8. За допомогою словника поясніть значення запропонованих паронімів.

Гіперемія – гіперергія;

патогенез – патокінез;

синовіт – синовія;

гіпертрофія – гіпортрофія;

дисиміляція – дисимуляція;

абсорбція – адсорбція;

кардит – кардія;

епідермічний – епідеміологічний;

плідний – плодовий;

хронічний – хронологічний – хронікальний.

9. Доберіть антоніми до поданих слів. Зі словами із п'яти пар на вибір складіть речення.

Симпатія, нікчемний, брутальний, в'ялий, самолюбство, далекозорість, повільний, кривий, донор, нечутливість, розвиток, симуляція, лівий.

10. Підберіть і запишіть синоніми до слів і словосполучень.

Хворіти, хвороба, ознака, грудна жаба, отруєння організму, викидень, нарив, непритомність, білокрів'я, черево, природний.

11. Наведіть по 10 прикладів лексичних і словотвірних антонімів.

12. Уведіть у лексичний контекст пароніми:

далекоглядний – далекозорий;

проникний – проникливий;

дефективний – дефектний

їда – їжа

ушкоджувати – пошкоджувати

13. Охарактеризуйте спосіб вторинної номінації. Наведіть власні приклади.

Ритм перепела, симптом паруса, симптом барабанних паличок, серцева сорочка, камера серця, високий тиск, вогнище запалення, клінічна картина хвороби; ніжка пучка Гісса, барабанна перетинка

14. Доберіть назви понять, підставою для метафоричного переносу яких є подібність зовнішнього вигляду об'єкта номінації: гілка, гирло, ритм, картина, тиск, вогнище, пауза, пучки, хвиля, вузол, ніжки, пазуха, стовбур, сумка, цибулина, шлуночок, спалах, корінь, канал.

15. З'ясуйте, як виникло семантичне значення назв наведених лікарських рослин.

Татарське зілля (аір); заячий мак (горицвіт); отруйниця, сонник (беладона); собачі реп'яхи (череда трироздільна); мисочки (грицики); маївка (конвалія); бісдереву (дурман); боже дерево (полин); кривавник, стокривця, заяча кривця

(звіробій); морська капуста (ламінарія); собача кропива (пустирник); корінь життя (женьшень); ракові шийки (гірчак зміїний); могильник (барвінок); літучки, пустодуй (кульбаба); куряча трава (спориш); ластовине зілля (чистотіл); порадник (подорожник).

16. Подайте повний лексичний склад абревіатур, які вживаються у фармацевтичній галузі.

БАД – ... добвка; МОП – ... препарат; РС – ... сировина; ЛП – ... препарат; НПЗП – нестероїдні...препарати; ЛЗ – ... засіб; ХФЗ – ... завод; АТЛ – ...технологія; ЗТЛ – ... технологія...; ВМП – вироби....; ІВ – ... власність; ШП – ... пневмоторакс; ГПШ – гепатологічний показник ...; ФО – ... опіка; АТ – ... тиск; АГ - ... гіпертонія; МС – метаболічний ...; ІАПФ - інгібітори ...ферменту; ССС - ...система; ЛНГ – ліпопротеїн ... густини; АКДП - ... коклюшно-дифтерійноправцева ...; АКТГ – адренкортикотропний ...; АлАТ – аланінаміно...; АсАТ – аспартатаміно...; АТФ – аденозинтри...; БМ - ... мембрани; ВООЗ - ...організація...; ГХ – гіпертонічна ...; ГСТ – ... сповільненого типу; ГН – гломерулонефрит; ДДТ – дихлордифеніл...; ДМСО – диметилсуль...; ДНК – дезоксирибо...; ДОКСА – дезоксикортикостерону ...; ШЗЕ (ШОЕ) – швидкість зсідання ...

17. Відредагуйте подані речення.

1. Цю лікарську процедуру потрібно приймати на протязі години.
2. Аптека працює круглодобово.
3. Мені лікар призначив зробити кардіограму серця.
4. Фармацевт порекомендував прочитати нотацію до лікарського препарату.
5. Хворий мав задовільний вид.
6. Дистиляційна вода найбільш широко використовується як розчинник для виготовлення ліків.
7. Після їжі призначають препарати, які розширюють судини головного мозку, містять ніотинову кислоту.
8. У лікарні створено консультативний центр, до якого анонімно можуть звертатися підлітки.
9. Сурогатне материнство є болючим моральним питанням.
10. Кров'яний забій не давав можливості ступити й кроку.
11. При деяких ознаках хвороби людина може путати слова.
12. З метою визначення психологічного стану хворому запропонували пройти психіатричний тест.
13. Смачна їда.
14. Сердечний м'яз.
15. При цукровому діабеті можна приймати трав'янистий напій з хвоща польового, споришу звичайного, листя суніці.
16. При заготівлі лікарської рослинної сировини необхідно суворо дотримуватися потрібної фази розвитку рослин, в яку накопичуються біологічно активні речовини.
17. Симптомами екземи є шкіряні висипи, пухирці, свербіж.
18. Слідуючий пацієнт був не зовсім тактичним з лікарем.

18. Із поданих у дужках слів оберіть варіант, можливий у реченні.

1. У народній медицині мед має (лікувальні, лікарські) властивості.
2. Ефект окремих (лікарських, лікарських) препаратів досягається тільки за умови вживання їх після (їди, їжі).
3. Кардіологів обласної клінічної лікарні запросили (прийняти участь, взяти участь) у науково-практичній конференції.
4. Один з (лікарняних, лікувальних) корпусів дитячої районної лікарні є (пам'яткою, пам'ятником) архітектури.
5. (Важке положення хворого, важкий стан хворого) змусив лікаря затриматися на роботі до пізнього вечора.
6. Картушина О.В. працювала на посаді провізора аптеки (протягом, на протязі) тривалого часу.
7. (Особливий, особовий) склад підрозділу аптечного складу — охорона.
8. Серед професійних обов'язків фармацевтів — доброзичливе (відношення, ставлення) до споживачів і колег.
9. (Показником, показчиком) роботи колективу аптеки стали позитивні відгуки споживачів про якість обслуговування.
10. Про відкриття нової аптеки міста свідчили (показники, показчики) на вулиці Берестейській.
11. Водій тролейбуса оголосив (наступну, слідуючу) зупинку.
12. Фармацевт має бути (тактовним, тактичним) у спілкуванні з колегами, керівництвом.
13. Вчасно прийти на роботу їй завадив (громадський, громадянський) транспорт.
14. До Дня фармацевтичного працівника студенти коледжу підготували (захід, міроприємство), на який були запрошені викладачі та представники практичної фармації.
15. Чоловік моєї колеги працює (рятувальником, рятувальником).

19. Утворіть можливі словосполучення.

Абонементська, абонентська (довідка, плата, відділ, картка, талон); виголошувати, оголошувати, проголошувати (промову, незалежність, доповідь, наказ, рівність, подяку, догану); діалектичний, діалектний (взаємозв'язок, матеріал, взаємодія, словник, лексика, методу, кампанія, компанія (політична, міжнародна, акціонерна, пропагандистська, виборча, телевізійна); особистий, особовий (власність, книжка, питання, уподобання, образа, розмова, нагляд, присутність, відповідальність, внесок, керівництво, склад, посвідчення, рахунок, справа); професійний, професіональний (лідер, рівень, компетенція, етика, розмова, травма, лексика, актор, диктор, мистецький колектив, театр, хор); степінь, ступінь (аисокий, розвитку, добутку, розуміння пошкодження, науковий, відпрацьований).

Рекомендована література

Основна

1. Єщенко Т. А. Фахове мовлення фармацевта: [практикум]. Львів: ЛНМУ, 2023.

2. Єщенко Т. А. Фахове мовлення лікаря: [вправи і завдання для самостійної роботи студентів]. Львів: ЛНМУ, 2023.
3. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.1. К.: Фенікс», 2023.
4. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.2. К.: Фенікс», 2023.
5. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Фахова мова медика: Навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. К., 2012.
6. Місник Н. В. Формування української медико-клінічної термінології. К., 2014.
7. Українська мова (за професійним спрямуванням) / С. М. Луцак, Н. П. Литвиненко, О. Д. Турган та ін. К.: ВСВ "Медицина", 2017.
8. Фармацевтична енциклопедія / Гол. ред. ради та автор передмови В. П. Черних; Національний фармацевтичний університет України. Київ: МОРІОН, 2022.

Додаткова

1. Бурячок А. А. та ін. Словник синонімів української мови : У двох томах. - Т. 1: А - Н / Гнатюк Г. М.; Головащук С. І.; Горюшина Г. Н.; Лозова Н. Є.; Тараненко О. О.; Фридрак В. Б.; Мельник Н. Ю.; Нечитайло О. І.; Родніна Л. О.; Інститут мовознавства імені О. О. Потебні ; Інститут української мови ; НАН України. [Електронний ресурс]. Режим доступу https://www.ulif.org.ua/system/files/slov_synon.pdf
2. Український правопис.- Київ: Наукова думка, 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.prapovys-2019.pdf>

Тема заняття 5. Специфіка словотворення в медичній терміносистемі. Терміни-епоніми. Власна назва як основа терміна-епоніма. Комунікативна тема «Паспортні дані хворого»

Компетентності:

1. Здатність до професійного мислення на підставі аналізу та синтезу знань у проєкції системо-ціннісного контексту їх осмислення.

2. Здатність застосовувати набуті навички фахового спілкування в практичних ситуаціях, визначених особливостями галузі знань – Охорона здоров'я.

3. Здатність встановити психологічний контакт з пацієнтом з урахуванням особливостей мовленнєвого етикету медичного працівника.

4. Здатність враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної і психологічної реабілітації з урахуванням наявних системо-ціннісних орієнтирів культури та медико-гігієнічних знань того суспільства, членом якого є пацієнт.

5. Здатність до практичного використання деонтологічних норм роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень в царині медицини. Розуміння культури мовлення медичного працівника як невід'ємної частини лікарської деонтології

6. Здатність до адекватної оцінки впливу соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому.

Мета: засвоїти специфіку словотворення у медичній терміносистемі; отримати знання про терміни-епоніми; сформувані уявлення про оформлення паспортних даних хворого.

Обладнання: Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. К.: «Фенікс», 2021, мультимедійна дошка, комп'ютер із доступом до мережі Інтернет, словники.

План та організаційна структура заняття

1. Особливості творення медичної лексики.
2. Терміни-епоніми.
3. Комунікативна тема «Паспортні дані хворого».

Питання для самопідготовки до практичного заняття

1. Особливості творення медичної лексики.
 - 1.1. Правопис складних слів.
 - 1.2. Абревіація як спосіб номінування медичних понять.
2. Терміни-епоніми.
3. Комунікативна тема «Паспортні дані хворого».

Завдання для самостійної роботи студентів

1. Запишіть визначення поняття «термін-епонім».
2. Провідмініяйте власне прізвище, ім'я та по батькові.
3. Утворіть складні слова від словосполучень (по 7-10 прикладів).
 - а) прикметника та іменника (жарознижувальний);
 - б) прикметника і прикметника (нервовохворий);

в) іменника та іменника (ліжко-місце)

г) іменника та дієслова (серцебиття).

4. Запишіть правила написання складних слів – самостійних частин мови. Проілюструйте основні положення прикладами з медичних текстів. Наведіть приклади складноскорочених слів.

5. Запишіть подані слова разом або через дефіс. Поясніть їх правопис: адапто/метрія, серцево/судинний, сухо/жильний, довго/тривалий, жовчно/кам'яний, санітарно/проти/епідемічний, лімфо/обіг, косо/окість, лікар/інтерн, травмо/пункт, діабето/генний, водно/сольовий, праце/терапія, судово/медичний, вірусо/носійство, ціло/добовий, ангіно/фобія, пульсо/тахометр, вакцино/профілактика, термо/динамічний, ампуло/подібний, внутрішньо/мозковий, респіраторно/вірусний, пато/генетичний, алерго/токсико/дермія, внутрішньо/лікарняний, сполучно/тканинний, клубово/поперековий, спинно/мозковий, лікувально/діагностичний.

6. Запишіть, знявши ризику.

Фізико/хімічний, анатоמו/клінічний, опорно/руховий, нервово/хронічний, альфа/промені, лікар/онколог, міні/операція, бактерія/донор, блок/система, науково/дослідний, черепно/мозковий, щелепно/лицьовий, вегетативно/судинний, військово/медичний, лейб/медик, крос/реакція, водно/оздоровчий, гамма/глобулін, гнійно/слизистий, зорово/слуховий, кістково/фіброзний, клініко/діагностичний, колі/інфекція, курортно/лікувальний, лікар/практик, медико/судовий, нуклеїново/білковий.

7. Запишіть слова у три колонки: 1) разом, 2) окремо, 3) через дефіс.

Взаємно/ізолюваний, високо/технічний, високо/калорійний, глибоко/водний, військово/зобов'язаний, народно/пісенний, далеко/глядний, червоно/гарячий, добре/відшліфований, східно/український, медико/санітарний, суспільно/шкідливий, різко/протилежний, історико/археологічний, робітничо/селянський, садово/городній, фінансово/промисловий, народно/визвольний, військово/полонений, всесвітньо/історичний.

8. Провідмініяйте подані прізвища та імена, поясніть правопис.

Наводько Андрій, Наводько Олена; Цепілово Григорій, Цепілово Оксана; Зозуля Сергій, Зозуля Ольга; Білик Ілля, Білик Наталя; Лісних Валерій, Лісних Людмила.

9. Запишіть прислівники у три колонки: 1) разом; 2) окремо; 3) через дефіс. Поясніть правопис.

Будь/де, хтозна/як, в/голос, до/гори, сяк/так, по/українському, по/латині, по/перше, куди/небудь, хтозна/коли, казна/коли, аби/то, так/то, куди/небудь, по/нашому, таким/чином, по/суті, на/жаль, раз/у/раз, день/у/день, на/зустріч, на/силу, с/краю, мимо/хіть, що/найкраще, аби/куди, ані/трохи, поки/що, що/ночі, яко/мога, як/найдовше, без/жалю, на/совість, на/гора, як/слід, на/двоє, у/трьох, у/середині, на/пролом, ледве/ледве, пліч/о/пліч, як/не/як, кінець/кінцем, де/коли, поза/вчора, при/вселюдно, чим/раз, без/ліку, вряди/гори, в/основному, в/цілому.

10. Складіть і запишіть речення із поданими прислівниками та співзвучними з ними словами. Вгору – в гору; назустріч - на зустріч; усередині - у середині; доволі - до волі; насторожі – на сторожі; по-третє - по третє.

11. Слова, що пишуться разом, окремо й через дефіс, запишіть у три колонки, знімаючи ризик.

Ангіо/холіт, атеро/склероз, бронхо/аденіт, без/жалю, військово/медичний, військово/санітарний, водо/лікування, гіпо/вітамінози, допоможи/бо, до/запитання, з/ліжка/на/ліжко, косто/прав, крово/вилив, крово/носний, лікувально/профілактичний, мед/сестра, жиро/подібний, тепло/утворення, глухо/німий, тяжко/поранений, фізична/культура, світло/водо/лікування, лейб/медик, фото/апарат, мікро/процесор, пів/Харкова, мати/й/мачуха, лікар/педіатр, дво/поверховий, трьох/сотий, одна/п'ята, де/кілька, чистотіл/трава, у/разі, у/цілому.

Разом	Окремо	Через дефіс

12. Простежте особливості функціонування аббревіатурних терміноодиниць у медичному тексті. Кожну групу термінів-епонімів доповніть власними прикладами.

1. Епоніми, що є назвами ліків, мазей, масок, паст, порошків, солей, розчинів, рідин: бальзам Шостаковського; мазь Вишневського, мазь Вількінсонова; маска Паркінсона; паста Лассара; мікстура Бехтерева; Доверів порошок; Глауберова сіль; розчин Люголя; Бурова рідина...

2. Епоніми, що називають хвороби, симптоми або синдроми і мають ім'я одного і того ж автора: клятва, обличчя, маска, митра, ніготь, лава, шапка, пальці → Гіппократа; апоневроз, скульптурний метод → Пирогова, гіпсова пов'язка, анестезія, позачеревний доступ, ампутація, кістково-пластична операція → за Пироговим; точка, тільця, синдром, хвороба, феномен → Боткіна; набряк, ознака, пульс → Квінке...

3. Епоніми, що називають засоби медичного призначення (інструменти, прилади, пристрої): затискач Гампа; пінцет Адсона; пінцет Кохера; еластичний катетер Нелатона; камера Скінера; зонд Вангенстіна...

4. Епоніми – назви хвороб, їхніх синдромів та ознак: остеомієліт Гарре; хвороба Форбса; синдром Дауна; синдром Клода Бернара; синдроми Рейно; хвороба Окельбо; лихоманка Ласса; лихоманка Марбург; хвороба Гоше, вірус Герпеса, ознака Моро, хвороба Хантингтона, хвороба Вебера-Крисчена, хвороба Гіршунга...

5. Епоніми-назви реакцій, рефлексів, проб, методів, вчень та процесів: реакція Петтенкофера; рефлекс Ашнера; реактив Ерліха; проба Ашнера; метод Образцова; метод Фіка; теорія запалення Мечникова; стрес-реакція Сельє; принцип Бернуллі; спосіб Воробйова; цикл Кребса; дослід Тойнб; реакція Манту...

6. Епоніми, похідні назви яких є реліктами минулих культурних епох: Гераклова хвороба - застаріла назва епілепсії; ріг Аммона- скронева частка

головного мозку; Атлант - перший шийний хребець; голова Медузи - симптом, що часто спостерігається під час цирозу печінки; летаргія- хворобливий стан, схожий на сон, для якого властива повна відсутність дихання, слабкі пульс і кров'яний тиск...

7. Епоніми, що є назвами складників людського організму: раковина Моргагні; острівці Лангерганса; гребінець Лістера; борозенки Килліана...

8. Епоніми-синоніми: хвороба Бурневільля = фармакотоз Бурневільля = хвороба Бурневільля-Бріссо; симптом Бельського = симптом Філатова; хвороба Коновалова=синдром Вільсона; синдром Салі=венозна корона Салі...

13. Наведіть 5 прикладів медичних термінів, які утворилися поєднанням основ за допомогою інтерфіксів о / е:

- 1) іменник + о / е + іменник (бронхопневмонія);
- 2) іменник + о / е + прикметник (шлунковокишковий);
- 3) прикметник + о / е + прикметник (нирковокам'яний);
- 4) прислівник + прикметник (швидкоплинний).

Зразок: голка (гістологічна, дерматологічна, ін'єкційна); лійка (вушна, решітчаста); мішок (слізний, аневризматичний); мішечок (зубний, альвеолярний, волосяний); вуздечка (язика, верхньої і нижньої губи); поріг (відчуття); ворота (інфекції), панцирний рак, ракові перлини.

14. Наведіть по три приклади фармацевтичних термінів, утворених у синтаксичний спосіб, доповнивши подані нижче рядки.

1. Однокомпонентні – суспензія, відвар, емульсія, розчин.
2. Двокомпонентні – аптечний асортимент, ароматичні речовини, складний збір.
3. Трикомпонентні – активний фармацевтичний інгредієнт, форма ліків дозована, відвар кори дуба.
4. Чотирикомпонентні – аналіз споживання лікарських засобів, всмоктування вуглеводів у тонкому кишківнику.
5. Багатокомпонентні – тромбофлебіт підшкірних вен молочної залози.

15. Проілюструйте прикладами утворення термінів за допомогою суфіксів слов'янського походження:

Зразок: ість/ млявість, нервовість, непритомність, сонливість.

асть/..., ин(а)/..., ін(а)/..., ок (чок)/..., нок/..., ств(о)/..., цтв(о)/..., зтв(о)/ ..., ищ(я)/..., юк/..., ак/..., як/..., ищ(є)/..., нн(я)/..., ик/..., ік/..., овик/..., ець/...

16. Підберіть до термінів-епонімів відповідник.

Хвороба Базедова-Грейвса-Перрі, синдром Дегоса, хвороба Бурневільля-Стрінгла, Гебердена хвороба, острівці Лангерганса, хвороба Верльгофа, хвороба Боткіна, хвороба Хасімото. Інформація для довідок: дифузний токсичний зоб, інфекційний вірусний гепатит, злоякісний атрофічний папульоз, аутоімунна тромбоцитопенія, грудна жаба, туберкульозний склероз, панкреатичні острівці, аутоімунний тиреоїдит.

17. Виправіть написання складних прикметників, у яких перша частина - числівник.

Двохповерхова аптека, п'ятисотий пацієнт, п'ятьохвилинна перерва в аптеці, шестидесятирічний пацієнт, дев'ятдесятий відвідувач аптеки, трьохярусне приміщення аптеки, чотирьохкутний бокс для зберігання лікарської сировини, двоатомна сполука, чотирьохактна вистава студентівфармацевтів, трьохразове приймання ліків, шістьохкімнатні процедурні палати, сорокатрьохградусна спека у приміщенні аптеки, чотирирічний досвід ведення аптечного бізнесу, вісімдесятирічний пацієнт, двохстороння угода між аптеками, дев'яностаденний термін виконання домовленостей, п'ятигодинна екскурсія інтерактивним музеєм D.S. «Таємна Аптека» у Львові, п'ятьохвилинна перерва, семидесяткілометрова зона, стадвадцятитонний міст, шестиденний круїз музеями-аптеками України, шістьохкімнатні приміщення фармацевтичного закладу.

18. Проілюструйте прикладами утворення термінів за допомогою префіксів слов'янського походження:

Зразок: між/міжвузля, міжключиця, міжцентр.

без/..., над/..., під/..., при/..., о(б)/..., от/..., за/..., пере/..., напів (пів)/..., про/..., роз/...

19. Проілюструйте прикладами функціональне значення префіксів у термінології лексико-тематичної групи «Здоров'я»:

Зразок: екзо/екто, епі - називають способи поширення, розміщення на поверхні: екзостоз, ектомія, епідидиміс, епігастрій, епіглотис, епідерміс, епікард, епітелій.

Ангіо/вазо - компоненти на позначення судини, судинної системи;

гем(о)/гемато - компоненти на позначення понять, пов'язаних з кров'ю;

дерма/дермато/дермія - компоненти на позначення шкіри;

гастро/гастер - компоненти на позначення шлунку;

міо - компонент на позначення м'язів; невр(о)/нейро - компоненти на позначення нервів;

артеріо - компонент на позначення артерій;

артр(о) - компонент на позначення суглобів;

аден – компонент на позначення лімфатичних вузлів;

бронхо - компонент на позначення бронхів; рино - компонент на позначення носа;

кардіо - компонент на позначення серця;

ана – компонент на позначення порушення, розладу, відновлення;

анти – компонент на позначення захисту від хвороби;

де - а) компоненти на позначення ліквідації, знищення; б) на позначення порушення, розладу (аналогічне значення у синонімічному префіксі дез);

диз/дис – компоненти на позначення розладу, порушення;

ендо/енто/інтра - компоненти на позначення поширення чогось всередині того, що

мотивовано похідною основою;

апо – компонент на позначення відхилення, відокремлення, завершення, втрати;

гіпо – компоненти на позначення: а) розміщення, знаходження відносно того, що

названо твірною основою; б) порушення, розладу, зниження того, що названо

твірною основою;

гіпер/ультра - компоненти на позначення найвищого ступеня виявлення кількісної та якісної ознаки, що названа мотиваційною основою;

біо/ембріо/ген/генез/гонія – компоненти на позначення початку, зародження, походження та розвитку

гетеро/ало/анізо - компоненти на позначення різнорідності, чужорідності, неоднаковості;

гомо/гомео/моно - компоненти на позначення повноти, однорідності, подібності, одиничності;

антропо, андро - компоненти на позначення зв'язку з людиною, умовами та місцем її життя.

20. Визначте у наведених термінах способи творення.

Асептичний, нефроптоз, операційна, кардіографія, етимологія, дугоподібний, компенсація, дезінфекція, педіатрія, ін'єкція, антиоксидант, біологія, розпад, зріз, нанесення, обмін, закис, придатність, настій, пристінковий, жировий, окислення, розчинний, кисневий, десорбція, напівфабрикати, антибактеріальний, легкоплавкий, інактивація, іннервація, імунодепресивний, метиленхлорид, склотара, жовчогінний, атомі будови стебел, медичне мило, фруктові кубики, кофеїн, порошокований, порталний, олеїн, мікстура Карташова, розчин Люголя, перколяція, йодобензол, відвар, емульсія.

Рекомендована література

Основна

1. Єщенко Т. А. Фахове мовлення фармацевта: [практикум]. Львів: ЛНМУ, 2023.
2. Єщенко Т. А. Фахове мовлення лікаря: [вправи і завдання для самостійної роботи студентів]. Львів: ЛНМУ, 2023.
3. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.1. К.: Фенікс», 2023.
4. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.2. К.: Фенікс», 2021.
5. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Фахова мова медика: Навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. К., 2012.
6. Литвиненко Н. П. Український медичний дискурс. Харків, 2012.
7. Місник Н. В. Формування української медико-клінічної термінології. К., 2014.
8. Українська мова (за професійним спрямуванням) / С. М. Луцак, Н. П. Литвиненко, О. Д. Турган та ін. К.: ВСВ "Медицина", 2017.
9. Фармацевтична енциклопедія / Гол. ред. ради та автор передмови В. П. Черних; Національний фармацевтичний університет України. Київ: МОРІОН, 2022.

Додаткова

1. Лещенко Т. О. Український правопис: новації та варіації : наочно-навчальний посібник / Т. О. Лещенко, Н. В. Бондар, М. М. Жовнір. Полтава: УМСА, 2020.
2. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf>

Тема заняття 6. Основні характеристики термінів-іменників. Уживання великої літери. Комунікативна тема «Запис скарг хворого та історії даного захворювання»

Компетентності:

1. Здатність до професійного мислення на підставі аналізу та синтезу знань в проекції системо-ціннісного контексту їх осмислення.
2. Здатність застосовувати набуті навички фахового спілкування в практичних ситуаціях, визначених особливостями галузі знань – Охорона здоров'я.
3. Здатність встановити психологічний контакт з пацієнтом з урахуванням особливостей мовленнєвого етикету медичного працівника.
4. Здатність враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної і психологічної реабілітації з урахуванням наявних системо-ціннісних орієнтирів культури та медико-гігієнічних знань того суспільства, членом якого є пацієнт.
5. Здатність до практичного використання деонтологічних норм роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень в царині медицини. Розуміння культури мовлення медичного працівника як невід'ємної частини лікарської деонтології.
6. Здатність до адекватної оцінки впливу соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому.

Мета: вивчити основні характеристики термінів-іменників; повторити правила вживання великої літери; навчитися складати план розпитування хворого для з'ясування його скарг.

Обладнання: Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. К.: «Фенікс», 2023, мультимедійна дошка, комп'ютер із доступом до мережі Інтернет, словники.

План та організаційна структура заняття

1. Граматичні форми іменників.
2. Комунікативна тема «Запис скарг хворого та історії даного захворювання».

Питання для самопідготовки до практичного заняття

1. Граматичні форми іменників.
2. Уживання великої літери.
3. Комунікативна тема «Запис скарг хворого та історії даного захворювання».

Завдання для самостійної роботи студентів

1. Утворіть форму родового відмінка однини. Зверніть увагу на слова, що мають у цій формі варіантні закінчення.

Вуглець, гелій, гуанін, дерматит, дистиллят, діалізат, діаліз, діатез, дозатор, еліксир, жар, жир, змішувач, лімфаденіт, порошок, аптекар, фармацевт, провізор, компрес, фурацилін, токсикоз, слід, фарингіт, зуб, Голос (прізвище), суглоб, діабет, фінал, лікоть, мозок, флюс, фронтит, матеріал, синець, туберкульоз, укол, деревій, кровообіг, інструмент, градус, запах, флакон, фтор, анамнез, тромбоцит, налив, міокардит, вазелін, суглоб, електрофорез, криз, бром, ірис, левоміцетин, рецепт, розріз, терпець, фагоцит, тулуб, дерен, шлунок, вилив, стафілокок, дослід, кальцій, нашатир, протез, стогін, епікриз, діагноз, щавель, трахеїт, каротин, магній, новокаїн, нежить, первісток, рум'янець, страх, опік, ларингоскоп, ревмокардит, госпіталь, стіл, апарат, акт, авторитет, бал, елемент, аналіз.

2. Порівняйте форму родового відмінка однини у іменниках, які мають різні відтінки значення. Складіть із ними речення.

Акта (документ) – акту (процес), апарата (прилад) – апарату (мовного), елемента (конкретне) – елементу (абстрактне), знака (літера) – знаку (слід, прикмета, відбиток), індикатора (показник, прилад) – індикатору (речовина), каменя (одиничне) – каменю (збірне), листопада (місяць) – листопаду (процес), папера (документа) – паперу (матеріал), пішохода (перехожий) – пішоходу (тротуар), потяга (поїзд) – потягу (почуття), рахунка (документ) – рахунку (дія), терміна (слово) – терміну (строк), корпусу (частина тіла) – корпусу (навчального), органа (зору) – органу (друкованого), поясу (альпійського) – пояса (плечового).

3. Утворіть форму родового відмінка множини. За наявності паралельних форм подайте обидві форми.

Еліксир, окуляри, стаття, нирка, аптека, анемія, стегно, діафрагма, голова, серце, брова, група, око, жінка, кістка, знання, ніздря, кисть, обличчя, поняття, поверхня, слина, вимога, гістологія, львів'янин, вухо, староста, плече, легеня, стерилізатор, щипці, фельдшер, нежить, професор, залік, видужання, ім'я, почуття, університет, директор, табло, галузь, шприц, засіб, відповідь, захворюваність, ЕКГ, радіощі, тім'я, доповідь, ключ, відділення, відділ, межа, кір, область, ділянка, гормон, гіпофіз, глюкозид, мікроб, пункція, анамнез, екстракт, доза, розчин, капсула, окис, джгут, ваніль, біль, продаж, купіль, симптом, організм, сіль, перекис, вакцина, захворювання, токсикоз, шлунок, жовч, апендикс, хлороформ, інгаляція, колапс, рана, пухир, застій, заздрість, пеніцилін, кашель, тінь, зустріч, ретуш, вена, артерія, капіляр, постать, любов, віспа, патогенез

4. Утворіть словосполучення.

(Прибулий) месьє, (стрункий) міс, (мій) імпресаріо, (справедливий) рефері, (сміливий) тореро, (відомий) шансоньє, (елегантний) маестро, (несамовитий) тифозі, (активний) япі, (австралійський) кенгуру, (проводовий) радіо, (овочевий) рагу, (шотландський) поні, (заповзятий) папараці, (екстравагантний) кутюр'є, (усміхнений) фрейліна, (люб'язний) портьє, (літній) мадам, (серйозний) фрау, (крикливий) какаду, (яскравий) ара,

(галасливий) жако, (швидкий) ему, (маленький) шимпанзе, (крихітний) колібрі, (потішний) маго, (неповороткий) гризлі, (новий) табло.

5. Наведені власні географічні назви запишіть у формі родового відмінка.

Буг, Кавказ, Хорол, ирятин, Донбас, Миргород, Новгород, Житомир, Дунай, Чернігів, Конотоп, Дністер, Кременчук, Гадяч, Коростень, Іванків

6. Поставте іменники у форму родового відмінка однини: кашель, недуга, нежить, кволість, піт, пітливість, вдих, захриплість.

7. Утворіть форму родового відмінка множини.

Крапля, школа, лікарня, галузь, рояль, шприц, засіб, відповідь, поверхня, суддя, вечерея, засідання, легеня, угіддя, діагональ, степ, фельдшер, видання, стаття, весілля, доповідь, ніч, дівчина, ноша, ключ, книгозбірня, відділення, відділ, межа, кішка, область, ділянка.

8. Поставте іменники у форму родового відмінка однини.

Профілакторій, вірус, шлунок, поперек, бюлетень, грип, орган, організм, анамнез, огляд, йод, ніс, термін, рахунок.

9. Поставте іменники у родовому відмінку однини та множини (у 2 стовпчики).

Акт, апарат, термін, імпульс, орган, фах, медикамент, проміжок, генезис, організм, розпад, вуглевод, фосфор, рецептор, тиск, білок, жир, смак, колір.

Однина	Множина

10. Подані імена та по батькові поставте у форму кличного відмінка.

Григорій Герасимович, Олексій Віталійович, Лесь Ігорович, Денис Андрійович, Микола Михайлович, Ілля Данилович, Руслан Панасович (Афанасійович), Ігор Касьянович, Георгій Миколайович, Аристарх Аполінарійович, Арсен Климентійович, В'ячеслав Святославович.

11. Поставте імена в давальному відмінку (де можливо, використайте паралельні форми).

Ольга _____

Інга _____

Палажка _____

Солоха _____

Параска _____

Андрій _____

Любов _____

Сергій _____

Микола _____

Миколай _____

Василь _____

12. Від поданих чоловічих імен утворіть імена по батькові для осіб жіночої і чоловічої статі. Запишіть, відповідно згрупувавши отримані імена.

Анатолій, Антон, Аркадій, Аполлінарій, Арсен, Борислав, Валентин, Валерій, Валер'ян, Олексій, Яків, Олекса, Євген, Кирило, Євген, Костянтин, Роман, Семен, Станіслав, Юхим, Ярема, Яким.

13. Провідмініайте іменники, які мають тільки форму множини.

Ліки, окуляри, ножиці, радощі.

14. Визначте, до якого роду належить кожен поданий термін. Поставте терміни в родовому відмінку однини. Обґрунтуйте закінчення.

Біль, женьшень, жовч, мігрень, мідь, мозоль, нежить, нікель, санаторій.

15. Утворіть форму кличного відмінка.

Пан аптекар, Ярина Ігорівна, фармацевт Микола, знахар, старець, завідувач Коваленко, провізор, медична сестра. Володимир Хомич, колега Дмитро, Ігор, лаборант, Петро Михайлович, Надія Олексіївна, пацієнт, викладач, секретар, ректор, завідувач кафедри, декан, академік, Назар Дмитрович, професор Ворожбит, директор, викладач, доцент Марчук. Шановний пан декан.

16. Поставте подані словосполучення в давальному відмінку однини.

Софія Тарасівна, добродій Богдан, лікар Бойко, панна Ярослава, ректор академік Іван Степанович, студент Наливайко, колега Петро Данилович, фармацевт Семен.

17. Розкрийте дужки і вставте велику або малу літеру. Поясніть вживання великої літери.

(г)енеральний (с)екретар ООН, (п)резидент України, (г)олова (в)ерховної (р)ади України, (п)рем'єр-(м)іністр України, міністерство (о)хорони України, (з)ахідна Україна, (к)раїни (з)аходу, (б)ульвар Тараса Шевченка, (м)айдан (незалежності, (р)еспубліка (б)олгарія, (у)горська (р)еспубліка, (к)орейська (н)ародно-(д)емократична (р)еспубліка, (р)івненська (о)бласть, (у)манська (м)іськарада, (ш)евченкові поезії, (ш)евченківські поезії, (ш)евченківська премія, (н)обелівська премія, (в)олодимир- (в)олинський, (н)аціональний (б)анк України, (д)ень (н)езалежності України, (р)іздво, (а)ндріївська (ц)ерква, (в)олодимирський (с)обор, (к)ієво-(п)ечерська (л)авра, (державний (м)узей (о)бразотворчого (м)истецтва, (ц)ентральна (н)аукова (б)ібліотека АН України ім. В. Вернадського (є)вропейське (е)кономічне (спів)товариство, (м)іжнародний (в)алютний (ф)онд. (р)ада (б)езпеки, (н)аціональна (о)пера України, (п)олісся, (з)акарпаття, (о)дещина, (п)риазов'я, (д)онбас, (з)бройні (с)или України, (ц)ентральне (управління (в)сеукраїнського (т)овариства (п)росвіта ім. Тараса Шевченка, (ц)ентральна (р)ада, (п)арламент, (с)енат, (к)онституційний (с)уд України, (о)рден (в)ітчизняної (в)ійни, (м)едаль (з)а (в)ідвагу, (о)рден (к)нязя (я)рослава (м)удрого, (е)зопівська (м)ова, (е)поха (в)ідродження, (н)аціональний (м)едичний (у)ніверситет, (у)країнська (д)ержава; (д)октор (м)едичних (н)аук, (г)айморова порожнина, (б)азеова хвороба.

18. Відредагуйте подані речення.

1. Пацієнт скаржився на головний біль і сильну нежить.
2. Гарну мебель завезли до нової поліклініки.

3. На адрес коледжу прийшло багато вітальних листів.
4. В останній путь Шевченка проводжала вся Україна.
5. Вона відчувала страшенну біль.
6. Її вкусила велика собака.
7. Колись майже кожна дитина хворіла кор'ю.

Рекомендована література

Основна

1. Єщенко Т. А. Фахове мовлення фармацевта: [практикум]. Львів: ЛНМУ, 2023.
2. Єщенко Т. А. Фахове мовлення лікаря: [вправи і завдання для самостійної роботи студентів]. Львів: ЛНМУ, 2023.
3. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.1. К.: Фенікс», 2021.
4. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.2. К.: Фенікс», 2021.
5. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Фахова мова медика: Навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. К., 2012.
6. Литвиненко Н. П. Український медичний дискурс. Харків, 2012.
7. Місник Н. В. Формування української медико-клінічної термінології. К., 2014.
8. Українська мова (за професійним спрямуванням) / С. М. Луцак, Н. П. Литвиненко, О. Д. Турган та ін. К.: ВСВ "Медицина", 2017.
9. Фармацевтична енциклопедія / Гол. ред. ради та автор передмови В. П. Черних; Національний фармацевтичний університет України. Київ: МОРІОН, 2022.

Додаткова

1. Лещенко Т. О. Український правопис: новації та варіації : наочно-навчальний посібник / Т. О. Лещенко, Н. В. Бондар, М. М. Жовнір. Полтава: УМСА, 2020.
2. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf>

Тема заняття 7. Специфіка функціонування термінів-прикметників. Комунікативна тема «Історія життя хворого»

Компетентності:

1. Здатність до професійного мислення на підставі аналізу та синтезу знань в проекції системо-ціннісного контексту їх осмислення.
2. Здатність застосовувати набуті навички фахового спілкування в практичних ситуаціях, визначених особливостями галузі знань – Охорона здоров'я.
3. Здатність встановити психологічний контакт з пацієнтом з урахуванням особливостей мовленнєвого етикету медичного працівника.
4. Здатність враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної і психологічної реабілітації з урахуванням наявних системо-ціннісних орієнтирів культури та медико-гігієнічних знань того суспільства, членом якого є пацієнт.
5. Здатність до практичного використання деонтологічних норм роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень в царині медицини. Розуміння культури мовлення медичного працівника як невід'ємної частини лікарської деонтології.
6. Здатність до адекватної оцінки впливу соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому.

Мета: ознайомитися з особливостями творення та вживання термінів прикметникового походження, засвоїти схему анамнезу життя.

Обладнання: Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. К.: «Фенікс», 2023, мультимедійна дошка, комп'ютер із доступом до мережі Інтернет, словники.

План та організаційна структура заняття

1. Прикметник. Особливості творення термінів прикметникового походження
2. Комунікативна тема «Історія життя хворого».

Питання для самопідготовки до практичного заняття

1. Прикметник.
 - 1.1. Особливості творення термінів прикметникового походження.
 - 1.2. Ступені порівняння прикметників.
2. Комунікативна тема «Історія життя хворого».

Завдання для самостійної роботи студентів

1. До поданих іменників доберіть прикметники. Зверніть увагу на граматичну категорію роду цих слів.

Біль, запис, кір, літопис, нежить, напис, опис, перепис, пил, підпис, полин, поступ, продаж, розсип, рукопис, ступінь, степінь, бандероль, мігрень, ВООЗ, кольрабі.

2. На місці крапок, де потрібно, поставте пропущені літери. Поясніть правопис слів.

Пристрас...ний науковець, контраст...ний душ, прихвос...ні в аптечній справі, сон...це згубно впливає на шкіру, чес...ний фармацевт, мес...ник своєї справи,

сер...це місіонера, студен...ський квиток, влас...ний фармацевтичний бізнес, очис...ний елемент, дилетан...ський підхід, доблес...ний добродійник, кож...ний, повіс...ці, ровес...ник, совісн...ий, ус...ний, хрус...нути, ціліс...ний, словес...ний, виїз...ний, шіс...десять, зліс...ний, у кіс...ці, шіс...надцять, ях...смен, капос...ний, журналіс...ський, вартіс...ний, якіс...ний.

3. Утворіть складні прикметники. Поясніть їх правопис.

Науково/дослідний, фантастичний, достовірний, пояснений; мало/істотний, відомий, досліджений, вивчений; суспільно/економічний, трудовий, небезпечний, необхідний; соціально/свідомий, небезпечний, побутовий, корисний; прямо/рослий, протилежний, душний; швидко/плинний, діючий; ясно/блакитний, лиций, вельможний.

4. Доберіть до поданих словосполучень синонімічні за схемою «прикметник + іменник».

Слово батька, щоденник Галі, халат фармацевта, пісні солов'я, пиріжки бабусі, настанови дідуся, хвіст папуги, книга Жені, костюм чоловіка, квиток студента, зошит учня, конспект викладача, діагноз лікаря, поради Тетяни, сестра Іллі.

5. Утворіть вищий ступінь порівняння прикметників, поясніть зміни й правопис приголосних.

Близький фармацевтичний заклад, високий фармацевтичний представник, дорогий лікарський препарат, товста ін'єкційна голка, красива упаковка для ліків, важкий засіб медичного призначення, довгий турнікет, тонкий джгут, вузький бинт, швидкий ефект від ліків, легкий препарат, дужий пацієнт, слабка дія хімічної речовини, рідкий лікарський засіб, низький фармацевтичний стіл для обслуговування пацієнтів

6. Утворіть усі можливі форми ступенів порівняння від поданих прикметників, де неможливо це зробити, поясніть, чому.

Солодкі таблетки, дорогий препарат, гостре отруєння, гострий інструмент, ефективні ліки, неінгаляційні наркотики, хімічні речовини, легка процедура, мертві клітини, відповідальний фармацевт, тяжка хвороба, здоровий організм, хворі нирки, лікувальні олії, бронхіальні гілки, завелика доза, маленька голка, лікарські засоби, артеріальна кров, терплячий пацієнт, малий тюрбик, кривавий мозоль, великий шприц, пом'якшувальні засоби, результативний метод лікування, складне завдання, низька температура, тихий пацієнт, гірка мекстура, багатий пацієнт, дорогий препарат, цілющі рослини, красиві брекети, бадьорий провізор, рідкісна хвороба, білосніжні зуби, темно-синій халат, відважний аптекар, довжелезна черга, здібний студент-фармацевт

7. Запишіть схему анамнезу життя. До кожного з пунктів випишіть найуживаніші терміни. Зверніть увагу на особливості функціонування термінів-прикметників.

8. Від підкреслених слів (де можна) утворіть вищий і найвищий ступені порівняння прикметників або поясніть, чому таке творення неможливе.

1. Видатним лікарем у Римі був Гален, що жив у II віці і мав великий вплив на кілька поколінь. На відміну від Гіппократа, який застосовував для

лікування рослини такими, якими вони є, так само, як і препарати тваринного походження, Гален запевняв, що в тваринах і рослинах є корисними тільки окремі речовини, які треба виділяти (З журн.).

2. Численні дрібні квіточки вероники лікарської мають блідо-ліловий або блакитний віночок, 6–7 міліметрів у діаметрі. Ні яскрава зовнішність, ні гучна слава не дістали її. Вона – скромна із скромних рослин нашої флори.

9. За допомогою суфікса -ськ(ий) утворіть від іменників прикметники і поясніть їх правопис.

Черкаси, Лохвиця, Полтава, Рівне, Севастополь, Тернопіль, Одеса, Умань, Ірпінь, Київ, Світязь, Ніжин, Ужгород, Донецьк, Дніпропетровськ, Луганськ, Хмельницьк, Луцьк, Кіровоград, Гданськ, Чикаго, Грузія, Індія, Молдова, Алжир, Токіо, Італія, Шотландія, Перу, Непал, Корея, Марокко, Цюрих, Гамбург, Мюнхен, Париж.

10. Утворіть вищий і найвищий ступені порівняння прикметників. Які з наведених прикметників не мають ступенів порівняння? Обґрунтуйте відповідь.

Хворий, досвідчений, освічений, високий, сліпий, дорогий, актуальний, демократичний, популярний, лисий, чорнявий, гнідий, контрастний, важкий, гарний, білий, низький, хороший, прекрасний, залізний, універсальний, товстий, різкий, м'який, дерев'яний, корисний, чужий, простий, гострий, плоский.

11. Відредагуйте подані речення.

Він був моїм самим найкращим товаришем. Для виконання операції задіяли самих кращих хірургів лікарні. Любий хірург зробить таку операцію. Травматолог Сидоренко був найдосвідченішим у відділі. Ця людина більш хвора як пацієнт у сусідній палаті. У реанімації перебували тільки важкі хворі. У відділення хворий поступив з порушеннями дихальної системи.

12. З поданих словосполучень виписіть прикметники; утворіть, від яких можна, найвищий ступінь порівняння за допомогою усіх можливих способів, а де не можна, поясніть, чому.

Чутливі нервові закінчення, кровоспинні речовини:, доступний метод лікування, солодкі таблетки, судинорозширювальні засоби, гангліонарні речовини, гостре отруєння, гострий інструмент, біле простирало, ефективні ліки, неінгаляційні наркотики, швидка медична допомога, здоровий організм, простора палата, співчутливий медик, лікувальні олії, хворі нирки, блискача чиста шибка, прекрасний сонячний день, теплий неспаний вечір, синій небосхил, червонуватий небосхил, відомий лікар, дільничний лікар, пом'якшувальні засоби, м'яке прибране ліжко.

13. Запишіть словосполучення відповідно до правил сучасної української мови. Поясніть творення ступенів прикметника.

Саме ефективне, само головне, саме найкраще, самі якісніші.

14. Утворіть від поданих слів прикметники за допомогою суфікса -ськ(ий): чех, француз, словак, Люксембург, Нью-Йорк, Париж, Острог, Запоріжжя, Калуш, Тлумач, Калуга, Рига, Тбілісі, Перемишль, Цюрих, Бахмач, Буг,

Дрогобич, Гадяч, Кременчук, Нижній Березів, Волинь, Закарпаття, моряк, студент, козак, казах, тюрки, товариш, абонент.

15. У наведених словосполученнях з'ясуйте лексико-граматичні розряди прикметників:

Лікарський халат, базедова хвороба, душевний біль, невідкладна допомога, батьківське ставлення, езопівська мова, срібна голова, кришталева совість, кмітливий студент, крилата фраза, повсякденна підтримка, згубний вплив, щоденні вісті, дерев'яний язик.

Рекомендована література

Основна

1. Єщенко Т. А. Фахове мовлення фармацевта: [практикум]. Львів: ЛНМУ, 2023.
2. Єщенко Т. А. Фахове мовлення лікаря: [вправи і завдання для самостійної роботи студентів]. Львів: ЛНМУ, 2023.
3. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.1. К.: Фенікс», 2023.
4. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.2. К.: Фенікс», 2021.
5. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Фахова мова медика: Навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. К., 2012.
6. Литвиненко Н. П. Український медичний дискурс. Харків, 2012.
7. Місник Н. В. Формування української медико-клінічної термінології. К., 2014.
8. Українська мова (за професійним спрямуванням) / С. М. Луцак, Н. П. Литвиненко, О. Д. Турган та ін. – К.: ВСВ "Медицина", 2017.
9. Фармацевтична енциклопедія / Гол. ред. ради та автор передмови В. П. Черних; Національний фармацевтичний університет України. Київ: МОРІОН, 2022.

Додаткова

1. Лещенко Т. О. Український правопис: новації та варіації : наочно-навчальний посібник / Т. О. Лещенко, Н. В. Бондар, М. М. Жовнір. Полтава: УМСА, 2020.
2. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf>

8. Тема заняття. Особливості використання дієслівних форм. Формування практичних навичок редагування наукового тексту. Комунікативна тема «Дійсний стан хворого. Попередній діагноз».

Компетентності:

1. Здатність до професійного мислення на підставі аналізу та синтезу знань в проекції системо-ціннісного контексту їх осмислення.
2. Здатність застосовувати набуті навички фахового спілкування в практичних ситуаціях, визначених особливостями галузі знань – Охорона здоров'я.
3. Здатність встановити психологічний контакт з пацієнтом з урахуванням особливостей мовленнєвого етикету медичного працівника.
4. Здатність враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної і психологічної реабілітації з урахуванням наявних системо-ціннісних орієнтирів культури та медико-гігієнічних знань того суспільства, членом якого є пацієнт.
5. Здатність до практичного використання деонтологічних норм роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень в царині медицини. Розуміння культури мовлення медичного працівника як невід'ємної частини лікарської деонтології
6. Здатність до адекватної оцінки впливу соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому.

Мета: доповнити знання про особливості вживання дієслівних форм, їх використання у ділових паперах; повторити особливості вживання дієприкметників; сформувати практичні навички перекладу наукового тексту; розглянути тему «Дійсний стан хворого. Попередній діагноз».

Обладнання: Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. К.: «Фенікс», 2023, мультимедійна дошка, комп'ютер із доступом до мережі Інтернет, словники.

План та організаційна структура заняття

1. Дієслова в діловому мовленні.
2. Особливості вживання дієприкметників.
3. Формування практичних навичок редагування наукового тексту.
4. Комунікативна тема «Дійсний стан хворого. Попередній діагноз».

Питання для самопідготовки до практичного заняття

1. Дієслова в діловому мовленні.
 - 1.1. Особливості вживання дієприкметників.
 - 1.2.. Формування практичних навичок редагування наукового тексту.
2. Особливості вживання дієприкметників.
3. Комунікативна тема «Дійсний стан хворого. Попередній діагноз».

Завдання для самостійної роботи студентів

1. Вкажіть основні особливості використання дієслівних форм у ділових паперах.

2. Поміркуйте, з якими дієсловами асоціюються подані іменники? Запишіть утворені терміносполуки: хворий, хвороба.
3. Розкажіть про особливості вживання дієприкметників в українській мові.
4. Вкажіть способи творення і наведіть приклади пасивних дієприкметників.
5. Утворіть спільнокореневі слова від поданих слів. Зверніть увагу на особливості творення дієслівних форм: адаптація, діагноз, коліка, незараження, циркуляція.
6. Утворіть терміносполуки з такими словами: діагноз, операція.
7. Поставте дієслова в наказовому способі в 2-й особі однини та запишіть їх. Збільшити, перевірити, входити, стати, озвучити, підставити, вдарити, попередити, передбачити, ужалити, насипати, звузити, відрізати, зважити, переглянути.
8. Від поданих дієслів утворіть складну та складену форми майбутнього часу 3-ї особи однини й множини. Розв'язувати, обчислювати, розраховувати, виконувати, писати, обстежувати, роз'яснити, накреслити.
10. Вставте пропущені голосні **е, є** чи **и, і, ї**, вибір обґрунтуйте.
Прос...мо, лет...мо, вар...мо, вивча...мо, кро...мо, одяга...мо, стел...мо, колиш...мо, лов...мо, береж...мо, мел...мо, буду...мо, смаж...мо, розумі...мо, засво...мо, мовч...мо, мрі...мо, говор...мо, служ...мо, кроку...мо, сто...мо, леж...мо, крич...мо.
11. Запишіть текст. Поставте дієслова у відповідну форму.
Шлунок (здійснювати) _____ багато функцій: у ньому (виробляється) _____ шлунковий сік, що (містить) _____ хлористоводневу кислоту і ферменти; шлунок (брати) _____ участь у білковому та інших видах обміну речовин тощо. У шлунку їжа (стикатися) _____ із шлунковим соком, і під впливом його ферментів (пепсин та ін.) (починатися) _____ процес перетравлювання. У хворих на хронічний гастрит (знижуватися) _____ вміст хлористоводневої кислоти в шлунковому соці або вона навіть повністю (зникати) _____, (зменшуватися) _____ концентрація й активність ферменту, що (перетравлювати) _____ білок, унаслідок чого перетравлювання їжі (порушуватися) _____.
12. Відредагуйте словосполучення.
Виступаючий з доповіддю, виконуючий роль, тимчасово виконуючий обов'язки (кого), виконуючий роботу, діючий президент, діючий порядок, діючий фактор, діюча армія, діюче законодавство, діючі особи, діюча модель, домінуюче вживання, домінуюча ідея.
13. Від дієслів I і II дієвідмін утворіть активні дієприкметники теперішнього часу. В новоутворених словах підкресліть суфікси. Окремо випишіть дієслова, від яких вказані дієприкметники не утворюються.
Замінювати, пломбувати, різати, йодувати, висмоктувати, деформувати, вживляти, реєструвати, зволожувати, розчиняти, спрямовувати, препарувати,

знеболювати, полоскати, застосовувати, подразнювати, окислювати, усувати, набрякати, прикріплювати, дезінфікувати, дезактивувати, розсмоктуватися, хлорувати, розтікати.

14. Здійснить заміну активних дієприкметників віддієслівними прикметниками, іменниками, пасивними дієприкметниками, зворотами.

Зразок: Бажаючий допомогти пацієнтові – охочий; що бажає допомогти пацієнтові.

Упаковуючий ліки фармацевт; відстаючий у реалізації лікарських засобів провізор; припис лікуючого фармацевта; інвестуючий в аптечний бізнес іноземець; оперуючий фармацевтичними поняттями; керуючий відділенням продажу лікарських засобів; рецензуючий магістерську роботу з фармації науковець; навчаючий викладач з фармакогнозії, екзаменуючий професор; захоплюючий наукою студент; знаючий фахівець, початкуючий провізор, працюючий фармацевт, фінансуючий банкір, мислячий фахівець, адаптуючий представник фармацевтичної компанії, виступаючий науковець на фармацевтичному форумі; сприймаючий студент; констатуючий лідер; наймаючий на роботу; власть імуший; маніпулюючий свідомість пацієнтів; фальсифікуючий термін зберігання ліків; комбінуючий лікарську сировину; аналізуючий фармацевтичний ринок; затримуючий постачання засобів медичного призначення; інакомислячий студент-фармацевт; координуючий фармацевтичні проекти; класифікуючий фармацевтичні терміни; регулюючий роботу аптек міста; завідуючий аптекою; засвідчуючий печаткою документ; організуючий фармацевтичний захід; перемагаючий у конкурсах; швидкоріжучий фармацевтичний інструмент; біжучий рік, біжучий рядок у фармацевтичній телевізійній рекламі, в послідуючому ми будемо співпрацювати; слідуючий семестр, малоімуці пацієнти аптек

15. Вкажіть дієслова. Визначте граматичну категорію часу, способу, виду, перехідності/неперехідності, особи й числа поданих дієслів:

Індивідуальна вакцинація дає можливість людині не захворіти в результаті зараження. Однак, якщо кількість вакцинованих осіб є нечисленна, то збудник у популяції продовжує циркулювати. Дана обставина створює загрозу захворіти людям неіммунним і деколи навіть особам із достатньо високим титром антитіл. Наприклад, при дифтерії наявність антитоксичного імунітету часто не може захистити від масивної дози інфікування (Б.Дикий).

Рекомендована література

Основна

1. Єщенко Т. А. Фахове мовлення фармацевта: [практикум]. Львів: ЛНМУ, 2023.
2. Єщенко Т. А. Фахове мовлення лікаря: [вправи і завдання для самостійної роботи студентів]. Львів: ЛНМУ, 2023.
3. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.1. К.: Фенікс», 2023.
4. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.2. К.: Фенікс», 2023.

5. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Фахова мова медика: Навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. К., 2012.
6. Литвиненко Н. П. Український медичний дискурс. Харків, 2012.
7. Місник Н. В. Формування української медико-клінічної термінології. К., 2014.
8. Українська мова (за професійним спрямуванням) / С. М. Луцак, Н. П. Литвиненко, О. Д. Турган та ін.. К. : ВСВ "Медицина", 2017.
9. Фармацевтична енциклопедія / Гол. ред. ради та автор передмови В. П. Черних; Національний фармацевтичний університет України. Київ: МОРІОН, 2022.

Додаткова

1. Лещенко Т. О. Український правопис: новації та варіації: наочно-навчальний посібник / Т. О. Лещенко, Н. В. Бондар, М. М. Жовнір. Полтава: УМСА, 2020.
2. Український правопис.- Київ: Наукова думка, 2019 [Електронний ресурс].
Режим доступу:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf>

9. Тема заняття. Українська лексикографія. Робочі словники медика. Складні випадки відмінювання й сполучуваності числівників. Комунікативна тема «Лабораторні дослідження»

Компетентності:

1. Здатність до професійного мислення на підставі аналізу та синтезу знань в проекції системо-ціннісного контексту їх осмислення.
2. Здатність застосовувати набуті навички фахового спілкування в практичних ситуаціях, визначених особливостями галузі знань – Охорона здоров'я.
3. Здатність встановити психологічний контакт з пацієнтом з урахуванням особливостей мовленнєвого етикету медичного працівника.
4. Здатність враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної і психологічної реабілітації з урахуванням наявних системо-ціннісних орієнтирів культури та медико-гігієнічних знань того суспільства, членом якого є пацієнт.
5. Здатність до практичного використання деонтологічних норм роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень в царині медицини. Розуміння культури мовлення медичного працівника як невід'ємної частини лікарської деонтології.
6. Здатність до адекватної оцінки впливу соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому.

Мета: поглибити знання про лексикографію; знати типи словників; виділити особливості української медичної лексикографії; повторити складні випадки відмінювання, повторити складні випадки відмінювання та сполучуваності числівників.

Обладнання: Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. К.: «Фенікс», 2023, мультимедійна дошка, комп'ютер із доступом до мережі Інтернет, словники.

План та організаційна структура заняття

1. Лексикографія як наука. Типи словників.
2. Особливості вживання числівників.
3. Комунікативна тема «Лабораторні дослідження».

Питання для самопідготовки до практичного заняття

1. Лексикографія як наука. Типи словників.
2. Особливості вживання числівників.
3. Комунікативна тема «Лабораторні дослідження».

Завдання для самостійної роботи студентів

1. Ознайомтесь із поданими нижче словниковими статтями. Визначте, із яких саме лексикографічних праць узято статті «Аптека».

І. АПТЕКА, и, ж. 1. Медично-санітарний заклад, в якому виготовляють ліки за рецептами, а також продають готові лікувальні засоби та інші медичні товари. Не- трудно дістати [морфій]. В сільській аптеці.. напевно знайдеться (Коцюб., II, 1955, 263); Ніколи досі в нас не було аптеки. А тепер – дивіться - є (Вільде, Ти мене не любив, 1958, 3). ◇ Як в аптєці, жарт. - дуже точно. Давид Мотузка

поклав два мішки на ваги й дивиться. Ні, - фунт у фунт, «як в аптеці» (Головко, II, 1957, 30). 2. Набір ліків для надання першої допомоги хворому або для домашнього лікування.

II. АПТЕКА (грец. Apotheke - склад, сховище і лат. Officina - майстерня) - заклад охорони здоров'я, що функціонує на підставі ліцензії і в якому здійснюється роздрібна реалізація лікарських препаратів, виробів медичного призначення та інших товарів, виготовлення лікарських препаратів за правилами, встановленими чинним законодавством. Завданням аптеки є своєчасне забезпечення населення якісною фармацевтичною допомогою згідно з чинним законодавством та міжнародними стандартами. Функції аптеки: виготовлення ліків за індивідуальними рецептами та вимогами лікувально-профілактичних закладів (виробнича функція); реалізація рецептурних та безрецептурних ліків та виробів медичного призначення населенню та лікувально-профілактичним закладам, іншим організаціям і підприємствам відповідно до нормативних актів (торгова функція); організація санітарно-просвітницької діяльності серед населення, фармацевтичної опіки пацієнтам та надання інформаційної допомоги лікарням із фармацевтичних питань (інформаційна функція); надання першої медичної допомоги та відпуск ліків за пільговими та безоплатними рецептами (соціальна функція).

III. Знатися, як баран в АПТЕЦІ – 1. як (мов, ніби і т. ін.) баран в аптеці, зі сл. розбиратися, ірон., зневажл. Уживається для повного заперечення змісту зазначеного слова; зовсім не (розбиратися). Розбирається, як баран в аптеці (Укр. присл.); - Я в цім ділі розбираюся приблизно так, як баран в аптеці (Д. Міщенко). 2. як в аптеці, жарт. 1. Дуже точно. Давид Мотузка поклав два мішки на ваги і дивиться. Ні, - фунт у фунт, «як в аптеці». (А. Головко); Рівно двісті п'ятдесят грамів. Точно, як в аптеці (М. Стельмах). 3. Дуже правильний, точний. Сидір Павлович перевірів терези - вони були як в аптеці (Є. Гребінка); // Дуже велика (про точність). Нам робити своє. І закінчити треба нам з вами це своє через десять-дванадцять днів, не пізніше. - Точність як в аптеці. - Обставини вимагають (Л. Дмитерко)

2. Перегляньте поданий нижче список лексикографічних праць з фармацевтичної галузі. Якими галузевими словниками доводилося користуватися? Які Вам відомі електронні ресурси? Підготуйте невелику (до 5 хвилин) презентацію одного, на вибір, термінологічного чи енциклопедичного словника за схемою: а) вихідні дані про словник (повна назва словника, його автор чи колектив авторів, упорядник (редактор), місце видання, видавництво, рік видання); б) тип аналізованого словника; в) завдання цього типу словника; г) принцип організації словникового матеріалу (алфавітний, алфавітно-гніздовий, ідеографічний); д) коротка оцінка словника, визначення його практичної цінності (зі вступної статті); е) приклад однієї - двох словникових статей.

3. Назвіть медичні словники, якими Ви послуговуєтеся.

4. Відредагуйте подані словосполучення.

Часто падаю в обморок, я простигла, мене знобить, маю язву шлунку, болить позвоночник, у хворго жовтуха, у хворого часта рвота, маю сип на шкірі, заплення піджолудочної, пораження печінки, спазм кишечника, рани зажили, синяк в ділянці правого виска, ушиб бедра, ушиб м'язової ткани, запалення сугава, сильний удар в висок, в ділянці лівого виска, маю шкірний зуд, дрябла шкіра, я підлічив ногу, у прошлomu році лічила легки, не рахуйте себе такою хворою, маєте лишню вагу тіла, вам потрібно лягати на обслідування, нічого не поробиш - потрібна операція, для вас корисні овочі в сирому вигляді, вам шкодить сире приміщення, паління наносить уцерб здоров'ю, малоподвижний спосіб життя вредний, ця хвороба має скритий період, легке недомогання, у нього сильна нежить, чи приймаєте снотворні засоби?, не вживайте свинного жиру, дозировка ліків, приймайте це лікарство по годинам.

5. Провідмініайте числівники п'ять, п'ятнадцять, п'ятдесят, п'ятсот, п'ятнадцятий, п'ятдесят п'ять.

6. Запишіть речення, замінівши числівники словами.

1. Глобуліни випадають в осад при 50%, а альбуміни – при 100% насиченні розчину сульфатом амонію. 2. Гістони містять 20-35% основних амінокислот, а протаміни ще більше (50-80%). 3. Опір свіжої кістки на розрив такий же, як у міді, і в 9 разів більший, ніж у свинцю. 4. Кістка витримує стискування 10 кг/мм² (подібно до чавуну). 5. Щоб переламати ребро необхідна сила в 110 кг/см². 6. По ходу спинного мозку є два потовщення: шийне (на рівні 3 шийного - 3 грудного хребців) і поперекове (10 грудний – 2 поперековий хребці). 7. Стравохід (esophagus) – дещо сплющена у спинно-черевному напрямку трубка довжиною 25-30 см. 8. Починається на рівні середини між 6 і 7 шийними хребцями, закінчується отвором у шлунок на рівні 11 грудного хребця. 9. Тонка кишка поділяється на 3 відділи: 12-пала кишка (25 – 30 см), порожня (2 – 2,5 метри) і клубова (2,5 – 3,5 метри). 10. Альбуміни складають від 40 до 50 г/л, що становить від 52 до 65%.

7. Запишіть цифри у словосполученнях словами.

Немає 5 студентів; немає 5 столів; потяг із 2549 пасажирами; працюємо із 40 колегами; нас в компанії було 12; це було в 70-х роках; 3-поверхові будинки; 2-атомні елементи; висока 3-ярусна стріха, у будівництві брали участь 90 орендних підприємств; стипендію видали 36 студентам; не вистачає 90 копійок; 200-пудовий дзвін; товаришуємо із 7 учнями; шукаю 100 сторінку; працюємо з 800 до 1700; ми з 8 друзями; ящик з 1544 упаковками; вживати по 1/2 склянки; чекаю вас із 4 варіантами; будинок з 57 мешканцями; годинник показував 7 год 30 хв.; він у списку 36-й; зарплату видали 69 робітникам; не більше ніж 50 крапель; змішати з 24 г вазеліну; не вистачає 5-6 л води; 2-, 3-поверхові будинки; у команді з 11 гравцями; 250-річний ювілей; потяг складався з 24 вагонів; 2 курчат; на добу вживати не менше ніж 1,5 л рідини; 90-градусний спирт; 8-годинний робочий день; на 156 сторінці; враховувати думку 36 колег; передбачувати позицію 66 абітурієнтів.

8. Відредагуйте подані словосполучення.

Заняття закінчилися в 13 дня; пів сьомої; зараз одинадцять годин; зателефонуйте після десяти; без десяти (хвилин) три (години); початок КВК в 4 години; книжки кількістю 7 екземплярів; 5%-ий розчин; скільки годин?; грошова субсидія на суму 85 гривень; 5-літровий балон; у шести десятих роках; сімдесяти восьми жінок; у хвіртку пара за парою ввійшли дванадцять хлопців; з 8 березням; перше люте; 40-а кілограмовий; працюємо з 9 годин; перерва тривала близько сорок хвилин.

9. Запишіть числа словами, розкриваючи дужки. Поясніть зв'язок числівників з іменниками.

2/3 (розчин), 1,5 (година), 2 (киянин-провізор), 600 (сторінка текст), 1/3 (літер), 153 (фармацевт), 300 (грам лікарська сировина), 45 (студент), 17-й (рік), 7 (п'ятниця), 5/6 (об'єм), 3 (молекула), 1000 (байт), 22 (студент), 31 (рік), 44 (фармацевтичний словник), 3 (день), 4 (тиждень), 55 (кілограм), 1,5 (тонна), 8,5 годин, 959 (учасник конференції), 0,08 тонни, 4,7 (мільйон) тонн, 372,5 (кілометр).

10. Перепишіть слова, розкриваючи дужки. Поясніть правила написання таких слів

(Два)годинний, (три)сотий, (чотири)осьовий, два(актний), (чотири)мільйонний, (три)мільярдний, (два)відсотковий, (три)денний, (чотири)етажний, (три)річний.

11. Розкрийте дужки. Поясніть вибір слів.

Обстежити (п'ятидесятого, п'ятдесятого) хворого;

(шістсот, шестисота) гривня;

(двобічний, двохбічний) зв'язок;

дворічна, двохрічна) рослина;

(двошарова, двохшарова) оболонка;

(двохразове, дворазове) підживлення;

трьохвідсотковий, тривідсотковий) розчин.

12. У поданому реченні числівники запишіть словами.

За даними МОЗ України станом на 22.11.2022 (офіційне завершення дії карантину), в державі було 1,6 млн хворих; від початку епідемії з приводу грипу або його ускладнень госпіталізовано 95 тисяч осіб, виписано зі стаціонарів 20 147 пацієнтів, котрі були госпіталізовані з приводу пневмоній, померла 381 особа, з них 44 (11,5%) – в Івано-Франківській області

13. Розкрийте дужки, запишіть числа словами, обґрунтуйте зв'язок числівників з іменниками.

52 (випускник), 4 (препарат), 61 (ліжко), на чотири з половиною (день), 1,5 (тисяча, гривня), 13 (метр), півтора (центнер), до 1685 (виборці), 2 (відро), від 25 (пацієнт), до 46 (студент), багато різних (галузь), у 274 (мішок), про 53 (депутат), з 69 (держав), у 11 (скринька), до 43 (аптека), 2,5 (відсоток), з 24 (акція), 84 (телевізор), три з половиною (кілограм), за 7,5 (рік), в 2,6 (раз), в 6 (раз), в 3 (раз).

14. Утворіть кількісні та порядкові числівники, провідмініайте їх. Поясніть, як відмінюються числівники.

2765; 1431; 8444; 380; 892; 34589; 46; 5465788. 32; 87; 986; 6578945; 6543; 897604; 8964328; 76521.

Рекомендована література

Основна

1. Єщенко Т. А. Фахове мовлення фармацевта: [практикум]. Львів: ЛНМУ, 2023.
2. Єщенко Т. А. Фахове мовлення лікаря: [вправи і завдання для самостійної роботи студентів]. Львів: ЛНМУ, 2023.
3. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.1. К.: Фенікс», 2023.
4. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.2. К.: Фенікс», 2023.
5. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Фахова мова медика: Навчальний посібник. 2-ге вид., доп. – К., 2012.
6. Литвиненко Н. П. Український медичний дискурс. Харків, 2012.
7. Місник Н. В. Формування української медико-клінічної термінології. – К., 2014.
8. Українська мова (за професійним спрямуванням) / С. М. Луцак, Н. П. Литвиненко, О. Д. Турган та ін. К. : ВСВ "Медицина", 2017.
9. Фармацевтична енциклопедія / Гол. ред. ради та автор передмови В. П. Черних; Національний фармацевтичний університет України. Київ: МОРІОН, 2022.

Додаткова

1. Лещенко Т. О. Український правопис: новації та варіації : наочно-навчальний посібник / Т. О. Лещенко, Н. В. Бондар, М. М. Жовнір. Полтава: УМСА, 2020.
2. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf>

Тема 10. Синтаксичні особливості фахового фармацевтичного тексту. Комуникативна тема «Лікування хворого. Загальний догляд за хворим».

Компетентності:

1. Здатність до професійного мислення на підставі аналізу та синтезу знань в проекції системо-ціннісного контексту їх осмислення.
2. Здатність застосовувати набуті навички фахового спілкування в практичних ситуаціях, визначених особливостями галузі знань – Охорона здоров'я.
3. Здатність встановити психологічний контакт з пацієнтом з урахуванням особливостей мовленнєвого етикету медичного працівника.
4. Здатність враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної і психологічної реабілітації з урахуванням наявних системо-ціннісних орієнтирів культури та медико-гігієнічних знань того суспільства, членом якого є пацієнт.
5. Здатність до практичного використання деонтологічних норм роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень в царині медицини. Розуміння культури мовлення медичного працівника як невід'ємної частини лікарської деонтології
6. Здатність до адекватної оцінки впливу соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому.

Мета: ознайомити студентів із синтаксичними особливостями побудови професійних медичних текстів, засвоїти комуникативну тему «Лікування хворого. Загальний догляд за хворим».

Обладнання: Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. К.: «Фенікс», 2023, мультимедійна дошка, комп'ютер із доступом до мережі Інтернет, словники.

План та організаційна структура заняття

1. Поняття про синтаксис. Синтаксична норма: практичний аспект.
2. Типи синтаксичних одиниць.
3. Комуникативна тема «Лікування хворого. Загальний догляд за хворим».

Питання для самопідготовки до практичного заняття.

1. Синтаксична норма: практичний аспект.
2. Типові огріхи, пов'язані з побудовою складних речень.
3. Синтаксичні особливості текстів ділових паперів.
4. Комуникативна тема «Лікування хворого. Загальний догляд за хворим».

Завдання для самостійної роботи студентів.

1. Відредагуйте подані словосполучення.

Випивати 2-3 літра настоя, на лікування потрібно від сили два місяця, обезболюючі засоби, направлення на аналізи, результати аналіза, сердечний приступ, сили убувають, смертність нижча офіційних показників, треба пити шиповник, хворий туберкульозом, хворого лихорадить, ці лікарства принімати по годинам, знайте про це в регістратурі поліклініки, прийом починається в вісім годин, лікар приймає по понеділкам, лікар приймає згідно графіка,

родильний будинок, прийміть визов, приймати роди, сильні схватки, дуже вибачаюсь, що вас побеспокоїв, мені потрібна справка про стан здоров'я, присядьте, будь ласка, чи зроблені прививки?, хворобу легше попередити, ніж лічити, потрібно більш серйозніше відноситись до свого здоров'я, вам поставили невірний діагноз, різка біль в області серця, біль в поясниці, серцежно-сосудисте захворювання, пульс частить, болять сугасти, маю сильне головокружіння, страдаю частим головокружінням, отравилися грибами, у дитини сильна тошнота, є відчуття горючі.

2. Виберіть правильний варіант словосполучення, зважаючи на норми керування.

Властивий для професійного мовлення фармацевта — властивий професійному мовленню фармацевта, дбати за пацієнтів — дбати про пацієнтів, докоряти організаторам фармацевтичного форуму — докоряти організаторів фармацевтичного форуму, запобігати несподіванкам аптечного бізнесу — запобігати несподіванок аптечного бізнесу, ігнорувати думку фармацевтів — ігнорувати думкою фармацевтів, непридатний до користування — непридатний для користування, один раз в місяць в аптеці санітарний день — один раз на місяць в аптеці санітарний день, опанувати фахом фармацевта — опанувати фах фармацевта, перекладати рецепт на українську мову — перекладати рецепт українською мовою, поновити в посаді завідувача аптеки — поновити на посаді завідувача аптеки, радіти з успіхів колег — радіти успіхам колег, телефонувати до завідувача аптеки — телефонувати завідувачеві аптеки, шкодувати гроші на ліки — шкодувати грошей на ліки.

3. Відредагуйте текст. Які синтаксичні норми порушено у наведеному тексті? Здійснивши фармацевтичну опіку, провізор повинен уміти: ініціювати з пацієнтом діалог для отримання вірних даних про його захворювання; задавати ключові питання для виявлення стану пацієнта; бути підготовленим до розпізнавання специфічного стану, симптомів розповсюдження захворювань; на протязі стислого часу задаючи 3-4 питання, прийняти рішення про можливість самолікування; переконати хворого про необхідність обмеженого терміну лікування і консультації лікаря при продовженні симптомів; переконати хворого при появі «загрозливих» симптомів в необхідності відвідування лікаря; забезпечувати конфіденційність відомостей про стан пацієнта; добре орієнтуватись в номенклатурі ОТС-препаратів; добре знати хімічні, фармакологічні і фармацевтичні властивості ОТС-препаратів; надати об'єктивну інформацію про ліки і передавати її в доступній для пацієнта формі; допомагати пацієнтам здійснювати відповідальне і адекватне самолікування (І. Корнійчук).

4. виправте синтаксичні помилки у поданих нижче реченнях.

1. Купуйте ліки по ціні преїскуранта.
2. Я ділився своїм враженням про виставку ліків зі своїми колегами.
3. Із-за хвороби пропустила цілий семестр.
4. Завдяки запаленню легенів він не складав зимову сесію.

5. Скільки можна знущатися над літнім відвідувачем аптеки?!
6. Провізор прийде до вас по моєму дорученню.
7. Годин по хімії стало менше.
8. Близько аптеки було приміщення архіву.
9. Біля двадцяти відсотків прибутку з продажу ліків беруть як податок.
10. Читаючи рецепт, мені так хотілося, щоб пацієнт все ж зостався живим.
11. Вийшовши з лекцій, надворі стало вже поночі.
12. Навчавшись в університеті, він залишається для мене кращим другом.
13. Готуючи останній номер фармацевтичного журналу, нашу увагу привернув своїми статтями молодий студент вашого університету.
14. Я шануюся і пишаюся кращими людьми нашої аптеки.
15. І в наші дні віруси приховують у собі загрозу, яку не завжди можна передбачити, викликаючи десятки інфекційних захворювань.
16. Ми заглянули у кабінет завідувача головного фармацевта, який був у кінці коридора.
17. Наприкінці виступаючий подякував присутніх за увагу.
18. По закінченні школи я вступатиму в медичний університет на фармацевтичний факультет.
19. По неуважності аптекар зробив багато помилок.
20. Хочу до вас звернутися по приватній справі.
21. Ми знайомимося і вивчаємо передовий досвід колег.
22. Більше за все я люблю і захоплююся фармацією.
23. Завтра ми зустрінемося в аптеці без чверті одинадцять.
- 5. Відредагуйте подані речення.**
 1. Порекомендуйте мені щось від зубного болю.
 2. Вам уже поставили діагноз?
 3. Включіть Оксана в кабінеті світло.
 4. Ваш організм чуйний до такого препарату?
 5. Фармацевте, поговорімо по душах
 6. Не мішайте провізору.
 7. Кожна хвилина часу дорога.
 8. Складність взаємовідношення фармацевта з хворими заключається в тому, що в аптеку звертаються всі, тоді як до фармацевта тільки хворі по його спеціальності.
 9. Називаючи склад і вживання ліків провізор зобов'язаний пояснити хворому правила вживання і зберігання лікарських засобів, особливо якщо вони призначені для дітей, похилого віку людей або виписані вперше.
 10. Отримати всі необхідні інформації і відповіді на запитання виникнені при роботі з лікарськими засобами можна у медичних представників компаній.
 11. Краще всього не купуй це лікарство.
 12. Будьте готові до будь-якої ситуації.
 13. Висказуватися пацієнт не має права!
 14. Уникайте лишньої штовханини в аптеці.
 15. У цьому лікарстві невизиваюча етикетка.

16. Я завжди рахуюся з думкою моїх пацієнтів.
 17. На даний момент я дуже зайнятий.
 18. Бути хорошим провізором мій обов'язок.
 19. Як вийти з цього положення?
 20. До кого я можу звернутися по цьому приводу?
 21. Я дам вам візитку.
- 6.** Ознайомтеся із загальною синтаксичною моделлю побудови наукового тексту і доповніть її власними мовленнєвими прикладами.
1. Констатація відомого або наявного (як відомо, давно доведено, що..., як стверджують дослідники...).
 2. Критичний аналіз відомого або наявного (автор зупиняється на..., дослідник виходить з того, що..., науковець висуває завдання..., у статті викладено погляд на..., у монографії враховано...).
 3. Обґрунтування потреби змінити текст (уточнити, вдосконалити) (актуальною залишається проблема..., більшість публікацій стосується..., повертає увагу той факт, що..., назріла необхідність у ...).
 4. Опис нового (у праці описано..., експерименти підтверджують, що..., у науковій статті запропоновано..., перевага цієї методики полягає у...).
 5. Прогноз щодо подальшого застосування розробок (це забезпечує..., це надає підстав успішно використовувати..., експерименти показали високу надійність...).
- 7.** Відредагуйте наведені речення.

На слідуючій неділі будуть проведені міроприємства, присвячені Дню студента. Всім проживаючим на території студмістечка треба здати справки про щеплення. Моя думка співпадає, можливо случайно, з позицією комісії. Мова наша живе, не дивлячись на заборони і переслідування на протязі століть. Починаючи збори, у мене спочатку була невпевненість у їхній необхідності. Стоя біля дошки, Максим завжди розгублюється і не може добре відповідати. Починаючи вивчати проблему, досліднику бачилась можливість її практичного застосування.

8. Відредагуйте текст і запишіть правильний його варіант, скориставшись набутиими знаннями.

За корисність й необхідність фізичних вправ відомо усім. Самий доступний вид фізичних вправ – ходьба. Особливо корисна вона людям, ведучим малоактивний спосіб життя. Ходячи, тренуються м'язи, серцево-судинна і дихальна система. Ходити можна в любую погоду, в любую пору, але краще через 1-1,5 годин після їжі. Людям, що хочуть зменшити вагу, дозволяється виходити на прогулянку зразу по прийманні їжі.

Ось кілька порад починаючим тренуватися в ходьбі. Завжди намагайтесь підніматися на свій поверх по сходинкам. Припинивши користуватися ліфтом, добре розвивається гнучкість колінних й тазостегнових суглобів. Ноги на землю ставте сією своєю стопою. Руки слід легко зігнути в лікті. Ходьба корисна тільки тоді, якщо ходять швидким кроком. Повільна ходьба майже не дає навантаження на організм, тому краще пройти менше, але швидко. Починаючи тренування

тривалістю 10 хвилин, поступово на кінець третього місяця занять воно доводиться до 40-50 хвилин. Якщо в час прогулянки ви втомились, то пройдіть невелику відстань повільним кроком.

Не забудьте про самоконтроль. На початку ходьби пульс повинен становити не більше семидесяти двох – восьмидесяти чотирьох ударів в хвилину, на середині дистанції – 120-140, в кінці – від дев'яносто до сто десяти. Якщо показники виявляться вище наведених, треба знизити її темп, якщо нижче – збільшити.

9. Перепишіть текст, розставивши потрібні розділові знаки. Сформулюйте основну думку. Чи поділяєте її?

«Так пройшло життя. Що в ньому було саме головне? Напевно хірургія. Операції на стравоході легенях особливо на серці, робив хворим при погрозі швидкої смерті часто в умовах коли ніхто інший їх зробити не міг; особисто врятував тисячі життів. Працював чесно. Не брав грошей. Звичайно у мене були помилки, іноді вони закінчувалися смертю хворих але ніколи не були наслідком легкомудства або халатності. Я навчив десятки хірургів створив клініку, потім інститут у яких прооперовано понад 80 тисяч тільки серцевих хворих. А до того були ще тисячі з іншими хворобами не говорячи вже про поранених на війні. Хірургія була моїм стражданням і щастям.

Якби можна почати жити спочатку я вибрав би те ж саме хірургію і на додаток мудрування над "вічними питаннями" філософії: істина, розум людина суспільство майбутнє людства».

(М.Амосов, 2001)

10. Відредагуйте речення згідно із синтаксичними нормами української мови. Зверніть увагу на вибір прийменників.

1. Зустрінемося у фрезерного заводу. 2. За вимогою пасажирів була зроблена зупинка. 3. Студентка не прийшла на заняття із-за хвороби. 4. Мене зустрів черговий по частині. 5. Учні взяли за роботу. 6. Я зайду до вас в десять годин. 7. Відбулася нарада по проблемам постачання сировини. 8. Секретар вийшов по справах служби.

11. Узгодьте присудок з підметом, дописуючи потрібні закінчення.

1. Три студент () І медичного факультету взяв () участь у змаганнях з баскетболу. 2. Більшість абітурієнтів з'явил () ся на екзамен вчасно. 3. Багато лікарень нашого міста працю () щосуботи. 4. Тридцять один дитячий садок Києва отрима () благодійну допомогу. 5. Усі, хто отрима () читацький квиток, мож () користуватися бібліотекою НМУ. 6. Частина студентів університету побувал () на екскурсії. 7. Кілька учасників конференції запізнил () ся на її відкриття.

12. Перебудуйте речення з дієприслівниковими зворотами згідно із синтаксичними та лексичними нормами.

1. Готуючися до заняття з анатомії, знайшовся в мене підручник. 2. Прочитавши лекцію з фармакології, усе стало нам зрозуміло. 3. Беручи на кафедрі мікробіології літературу, нас здивував її широкий вибір. 4. Приймаючи участь у конференції, нам надали можливість виступити з доповіддю. 5. Пишучи

текст доповіді, було використано багато літератури. 6. Зустрівшись з однокласником на вулиці, було вирішено піти на заняття разом.

13. Відредагуйте словосполучення й речення, запишіть правильні варіанти.

Біль в області серця, берцова кістка, железа вилочкова, мозкова оболонка, мочевий пузир, нижня челюсть, протікання болєзні, постельний режим, злоякісна опухоль, мучить изжога, надпочечник, біля лівого виска, перепонка вуха, брюшна порожнина, кровоносний сосуд, полость рота, сильна тошнота.

14. Розкрийте дужки, поставте пропущені розділові знаки при складних синтаксичних конструкціях; поясніть добір сполучників і пунктуацію.

Але (коли, якщо) лікувати правильно то наслідки будуть хороші. Однак (коли, якщо, і, й) очікувати ускладнень до них треба бути готовими. Проте (коли, якщо, і, й) йодистий натрій застосовувати внутрішньовенно то стан хворого поліпшиться; (проте, якщо, але, коли) і йодні препарати призначалися то, виділяючись через слизову оболонку ока, вони можуть спричинити у хворого сильне подразнення зі слъзотечею.

15. Відредагуйте поданий текст.

Шкідливі звички – словосполучення, яке ми часто чуємо і вживаємо у мовленні. Ще відомий давньоримський філософ Сенека говорив, Поневлення власним пристрастям – найстрашніше рабство. Зараз вони стали однією з найактуальніших проблем сучасності. Усі звички можна розподілити на дві групи. До першої належать небезпечні: пристрасть до алкоголю, тютюнопаління, наркотиків і азартних ігор. До другої – менш небезпечні і, з першого погляду, незначні: обгризання нігтів, покусування губ. Стреси, комплекси, часто проста цікавість стають причиною наркоманії, тютюнопаління, алкоголізму. І чим сильнішою стає залежність, тим важче її позбутися.: «Тютюн, на мою думку, разом з алкоголем є найнебезпечніший ворог розумової діяльності»; писав Олександр Дюма. Якщо хтось з родичів чи друзів став жертвою чогось подібного, йому потрібна допомога. Такій людині необхідне термінове лікування. Залежна людина примушує страждати свою сім'ю. Чи знаєте, що п'є чоловік, в якого тремтять від алкоголю руки? з гіркотою говорив Артур Шопенгауер: Він п'є слъзи, кров, життя своєї жінки і своїх дітей.

16. Відредагуйте подані речення.

1. Хворому поставили невірний діагноз, це викликало у нього подавлений настрій.

2. Ознаки цього захворювання – головна біль, відчуття горячі, легке недомагання.

3. При гострому коліті пацієнтці була надана сама необхідна допомога.

4. Хворих часто турбує ізжога через 2-3 години після їди, сильна тошнота та блювота.

5. При неналежному догляді за жирною шкірою можуть з'явитися розчиси на шкірі та її шелушіння.

17. Подані нижче словосполучення згрупуйте за характером синтаксичного зв'язку (узгодження, керування, прилягання).

Під час зондування, причина пульпіту, необхідно видалити, короткочасний біль, оголена пульпа, вибір інструмента, лінія розрізу, клінічна картина, ниючі болі, травматичний пульпіт, зондування стінки, почати пломбувати, реакція на перкусію, нечіткі контури, розростання ясен, проведено успішно, ураження пародонта, ясенні сосочки, подальше лікування, форма купола, ясенна кишеня, легко набрякли, простежуються нечітко, зубоясенне з'єднання.

Рекомендована література

Основна

1. Єщенко Т. А. Фахове мовлення фармацевта: [практикум]. Львів: ЛНМУ, 2023.
2. Єщенко Т. А. Фахове мовлення лікаря: [вправи і завдання для самостійної роботи студентів] / Єщенко Т. А. Львів: ЛНМУ, 2023.
3. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.1. К.: Фенікс», 2023.
4. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська мова (за професійним медичним спрямуванням): Практикум у 2-х ч. Ч.2. К.: Фенікс», 2023.
5. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Фахова мова медика: Навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. К., 2012.
6. Литвиненко Н. П. Український медичний дискурс. Харків, 2012.
7. Місник Н. В. Формування української медико-клінічної термінології. К., 2014.
8. Українська мова (за професійним спрямуванням) / С. М. Луцак, Н. П. Литвиненко, О. Д. Турган та ін. К. : ВСВ "Медицина", 2017.
9. Фармацевтична енциклопедія / Гол. ред. ради та автор передмови В. П. Черних; Національний фармацевтичний університет України. Київ: МОРІОН, 2022.

Додаткова

1. Лещенко Т. О. Український правопис: новації та варіації: наочно-навчальний посібник / Т. О. Лещенко, Н. В. Бондар, М. М. Жовнір. Полтава: УМСА, 2020.
2. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf>